

Työeläke

Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti

TYÖURAT
Luokkaerot
heijastuvat
eläkeikaan.

Yhteistä
suuntaa
haetaan

Uudistus lähestyy

Edessä epävarma tulevaisuus.
Mistä kompassi eläketurvaan?

8

Belgialaisprofessori Yves Stevens kertoo, miksi valtion ote eläkkeistä tuntuu voimistuvan monissa maissa.

28

Anne Tamminen auttaa sovinnon löytämisessä. Riidan keskellä sovittelija vaalii ymmärryksen henkeä.

26

Ohjenuora yrittäjille työskentelyn jatkamisesta eläkkeellä.

14 Mikko Kautto korostaa riskienhallinnan ja -jaon merkitystä eläketurvan kehittämisessä.

Sisältö 4/2024

3 PÄÄKIRJOITUS
Tuovi Rautjoki:
Varmaa on vain epävarmuus

4 TIEDOKSI
Suomi jäi seitsemänneksi eri maiden Mercer-verailussa

7 KOLUMNI
Pekka Seppänen: Avoimuus ei ollutkaan katastrofi

8 TAPASIMME
Euroopan eläkeuudistusten tarkkailijan Yves Stevensin

12 TUTKITTUA
Elinaika pitenee: kuinka kauan siitä ollaan työssä

14 ELÄKETURVA
Mikko Kauton näkemys uudesta väestöennusteesta

16 VISUAALISESTI
Eläkeikä on noussut tavoitellusti

18 PAINAVA SANA
Bussiyrittäjä Antti Korsisaari tuskailee kovenevaa kilpailua

21 PUHEENAIHE
Mikä on julkisen talouden ja eläkevarojen suhde toisiinsa?

24 MAAILMALTA
Kolumbia pisti rikkaat uudistuksen maksumiehiksi

26 OHJENUORA
Yrittäjän on helppo jatkaa töissä eläkkeellä

28 VASTAPAINO
Sovittelija Anne Tamminen mahdollistaa sovinnon

30 KONKARI KERTOO
Koulupudokkaat tutkijan lempilapsina

31 ENGLISH SUMMARY

32 JULKAISUT
Eläketurvakeskuksen uusimpia julkaisuja

Pääkirjoitus

2.12.2024

KAROLIINA PAATOS

Varmaa on vain epävarmuus

TUORE VÄESTÖENNUSTE herätti odotetusti keskustelua, jossa punaisena lankana oli epävarmuus. Ennusteen taustaoletuksista erityisesti maahanmuuton lukuja ihmeteltiin. Keskustelussa pohdittiin, voiko ennusteen varaan enää laskea yhteiskunnan rakenteiden kuten eläkejärjestelmän kehitystä.

Keskustelussa unohtui, että ei tulevaisuuden ennustaminen ole aiemmin ollut mahdollista. On vain vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia, joita kohti voimme luoda polkuja menneisyydestä, tästä hetkestä tai toivotuista tulevaisuuksista käsin. Tällainen on myös Tilastokeskuksen ennuste, jolla on omat taustaoletuksensa ja perustelunsa. Nämä valinnat voisivat olla muitakin, jolloin ennuste olisi erilainen.

Tulevaisuuden epävarmuus on läpileikkaavaa omassa ajassamme. Koemme epävarmuutta ja pelkoa yhtä lailla maailman tapahtumista kuin lähiympäristömme muutoksista. Ihmisen aivot ovat kuitenkin kehittyneet toimimaan varmuuden pohjalta. Haluamme ennakoita tulevaa. Kaipaamme järjestystä ympärillemme ja suuntaa, jota kohti mennä. Jos ei varmuutta ja suuntaa ole, koemme stressiä ja käytämme yhä enemmän energiaa ympäröivän maailman ymmärtämiseen.

Luoviminen eteenpäin epävarmuudessa on lopulta eniten asennekysymys. Voimme vaatia oikeita vastauksia tai ymmärtää, että niitä ei ole – on vain vaihtoehtoja, jotka valitaan senhetkisen ymmärryksen avulla. Voimme kamppailla kontrollin ja vaihtamisen tarpeen kehässä tai ymmärtää, että voimme vaikuttaa vain hyvin pieneen osaan asioista. Tämä ei kuitenkaan poista työmme tai toimintamme merkitystä.

Yhteiskunnan, työyhteisöjen ja arkielämämme rakenteet luovat alustan, joista käsin epävarmuudessa on mahdollista suunnistaa turvallisesti. Siksi näistä rakenteista huolehtiminen ja suunnan kirkastaminen on ehkä tärkeämpää kuin koskaan aiemmin.

Tulevaisuudesta emme siis tiedä, mutta historiasta kannattaa oppia, kuten nykyhetkestäkin. Tulevaisuus kun ei synny itsestään, se tehdään. Ne valinnat, joita teemme omassa ajassamme, luovat todellisuutta tulevina aikoina. Aika on arvokkainta, mitä meillä on – käytetään se hyvin. ✓

Tulevaisuus ei synny itsestään, se tehdään.

TUOVI RAUTJOKI, VIESTINTÄJOHTAJA, ELÄKETURVAKESKUS
@TUOVIRAUTJOKI

Työeläke-lehti on työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA

Eläketurvakeskus (ETK), Etk.fi

VERKKOLEHTI

Työeläkelehti.fi

TILAA UUTISKIRJE

www.etk.fi/uutiskirje/

PÄÄTOIMITTAJA

Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLLIKÖ

Anne Iivonen

TUOTTAJA

Antti Karkiainen

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI

tyoelake-lehti@etk.fi

TOIMITUSNEUVOSTO

Suvi Dufva (Varma)
Minna Hakkarainen (Ilmarinen)
Jorma Kinnunen (Mela)
Tapio Koivu (Veritas)
Marina Paulaharju (Merimieseläkekassa)
Suvi Ritola (ETK)
Satu Sandell (Elo)
Taru Teikari (Keva)
Carita Wuorenjuuri (ETK)

LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS

Milka Alanen, Katri Isotalo, Liina Junna,
Lena Koski, Hanna-Maria Kuntala,
Satu Kettunen, Juuso Koponen,
Taina Leinonen, Peter Lindström,
Antti Mielonen, Olli-Pekka Orpo,
Matti Remes, Katri Saarteinen,
Mika Vidlund ja Niko Väänänen.

Kannen kuvitus:

Laura Koivunen-Niemi (Koponen+Hildén)

TILAUKSET JA

OSOITTEENMUUTOKSET

aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

VISUAALINEN SUUNNITTELU

Katri Saarteinen, ETK

TAITTO

Markku Laitinen
Aste Helsinki Oy

PAINO

Punamusta Oy
paperi Berga Classic PrePrint 100 g/m²

ISSN 0564-5808 (painettu)
Helsinki 2024, 60. vuosikerta
ISSN 1799-5221 (verkojulkaisu)

Ilmestyy neljästi vuonna 2025

seuraavan kerran maaliskuussa:

nro	aineistot	lehti ilmestyy
1	7.2.	10.3.
2	2.5.	2.6.
3	29.8.	29.9.
4	31.10.	1.12.

 Eläketurvakeskus
PENSIOONSKYDSSCENTRALEN

Painotuskeskus
4041-0209

Mercer: Suomi seitsemäs, luotettavuudessa ykkönen

Suomen sijoitus tippui yhden sijan kansainvälisessä Mercer Global Pension Index -vertailussa

Eläkeuudistuksesta neuvotellaan parhaillaan, ja valmista pitäisi tulla 31.1.2025 mennessä. Tuloksia odotellessa on kiinnostavaa nähdä missä kunnossa eläketurvamme on kansainvälisessä vertailussa.

Suomen kokonaispisteet Mercer-vertailussa heikkenivät hieman tänä vuonna. Vuoden 2024 pistesaldo oli 75,9, kun vuonna 2023 saimme 76,6 pistettä. Pieni pistemuutos riitti tiputtamaan sijoituksen seitsemänneksi.

Mercer-vertailu pisteuttaa eri maiden eläkejärjestelmiä eläkkeiden riittävyyden, järjestelmän kestävyys sekä hallinnon luotettavuuden näkökulmasta.

Suomen pisteet eläkkeiden riittävyyden osalta olivat tänä vuonna edelleen melko hyvät, 77 pistettä sadasta. Pisteet kertovat, että eläkejärjestelmämme tuottaa edelleen kohtuullista toimeentuloa, arvioi Eläketurvakeskuksen yhteyspäällikkö **Mika Vidlund**.

Vidlund kiinnittää enemmän huomiota eläkejärjestelmän taloudelliseen kestävyys-teen.

Kestävydessä pisteemme tippuivat selvästi viime vuoteen verrattuna. Eläkejärjestelmän taloudellinen kestävyys on nyt hyvin ajankohtainen kysymys, kun eläkeneuvotte- luissa pohditaan eläketurvan rahoitusta.

Mercer-vertailu viittaa siihen, että eläketurvan toimintaympäristö on Suomessa kärkeä. Suomen edellä olevat maat ovat kaikki rahoitukselliselta kestävyydeltään vertailun kärkeä.

Huomionarvioista on sekin, että rahastointiin perustuva Singapore on noussut Suomen edelle, Vidlund toteaa.

Mercerin suosikukset ennallaan

Suomen vahvuus Mercer-vertailussa on ollut hallinnon luotettavuus. Näin tänäkin vuonna. Suomalainen eläketurva valittiin

jälleen kerran luotettavimmaksi ja läpinäkyvimmäksi. Hallinnon luotettavuudessa Mercer arvioi muun muassa eläkejärjestelmän sääntelyä, eläke-etuuksien turvaamista, asiakasviestintää sekä toimintakuluja.

Politiikkasuosituksissaan Mercer ehdottaa Suomelle muun muassa vähimmäiseläketurvan parantamista ja velkaantumiseen vähentämistä.

Tänä vuonna vertailuun osallistui 48 eri maata. Uutena maana vertailuun osallistui Vietnam.

LÄHDE: MERCER GLOBAL INDEX 2024

TOP 10 -eläkejärjestelmät • Global Pension Index 2024

Sija	Eläkkeiden riittävyys	Järjestelmän kestävyys	Hallinnon luotettavuus
1. Hollanti	(84.8)	1. (86.3)	5. (86.8)
2. Islanti	(83.4)	7. (82.0)	10. (84.4)
3. Tanska	(81.6)	4. (84.0)	23. (76.3)
4. Israel	(80.2)	14. (75.7)	11. (84.1)
5. Singapore	(78.7)	10. (79.8)	12. (83.0)
6. Australia	(76.7)	21. (68.4)	7. (86.1)
7. Suomi	(75.9)	13. (77.0)	1. (90.8)
8. Norja	(75.2)	11. (77.2)	2. (88.3)
9. Chile	(74.9)	19. (71.2)	6. (86.5)
10. Ruotsi	(74.3)	16. (75.2)	7. (73.7)

Lähde & lisätieto: www.mercer.com/globalpensionindex

Mela välittää viljelijästä – nyt kaikki palvelun piiriin

MAATALOUSYRITTÄJÄN ELÄKELAKIIN on liitetty vakinaisesti viljelijöiden työkykyä ylläpitävä Väli-tä viljelijästä -toimintamalli. Mallia voi vastedes hyödyntää jokainen MYEL-vakuutettu.

Malli tukee työkykyä, ennalta ehkäisee työkyvyttömyyttä sekä tukee työurien pidentämistä.

Palvelujen järjestäjänä toimii Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela), joka hankki kehittämistään mallista jo projektivaiheessa hyviä kokemuksia.

Lisäksi näin vaikeina aikoina tukemalla maatalousyrittäjien työkykyä ja työssä jaksamista

pyritään edistämään kotimaisen ruuan tuotannon sekä siihen perustuvan elintarvikehuoltovarmuuden edellytyksiä.

Varhaisen tuen palveluja järjestetään MYEL-vakuutetuille maatalousyrittäjille eli maatilatalouden harjoittajille sekä vakinaistumisen myötä nyt myös poronhoitajille ja kalastajille.

Vakinaistettuna Väli-tä viljelijästä -toimintamalli sai lain voiman joulukuussa, mutta uuden lain mukaisena palveluja tarjotaan tammikuun alusta lukien.

LÄHDE: MELAN VÄLITÄ VILJELIJÄSTÄ -PALVELUT

Työeläkekenttiin maltillinen korotus

MAKSUSSA OLEVAT työeläkkeet nousevat eläkkeensaajilla työeläkeindeksiin perustuen tammikuun alussa 1,31 prosentilla.

Palkkakerroin korottaa työuran aikaisia ansioita 2,19 prosentilla. Eläkelaitos tarkistaa vakuutetun työuran aikaiset palkat ja työtulot. Palkkakerroimen avulla vuosinasiot tarkistuvat ansaitsemisvuoden tasosta eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Indeksit perustuvat kuluttajahintojen ja ansiotason muutoksiin.

TyEL-maksu 24,4 prosenttia palkasta

TYEL-MAKSUT säilyvät ennallaan myös ensi vuonna. Työnantajan maksu on 17,38 prosenttia palkoista. Se sisältää takaisinmaksuosuuden (0,45) aiemmasta tilapäisestä alennuksesta.

Työntekijän maksu pysyy 7,15 prosentissa alle 53-vuotiailla ja 8,65 prosentissa 53–62-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla.

Yrittäjien YEL-maksu säilyy myös entisellään ja on ikäryhmien mukaisesti joko 24,10 tai 25,60 prosenttia vahvistetusta työtulosta.

Elinaikakerroin
0,94759
1963 syntyneille

Pientää eläkkeitä 5,2 %

Kun työuralla ansaittu eläke myönnetään, eläkkeen määrä kerrotaan elinaikakerroimella. Elinaikakerroin määrätään kullekin syntymävuosiluokalle 62 vuoden iässä. Vuodelle 2025 vahvistettu elinaikakerroin pienentää vuonna 1963 syntyneiden vanhuuseläkkeitä 5,241 prosenttia.

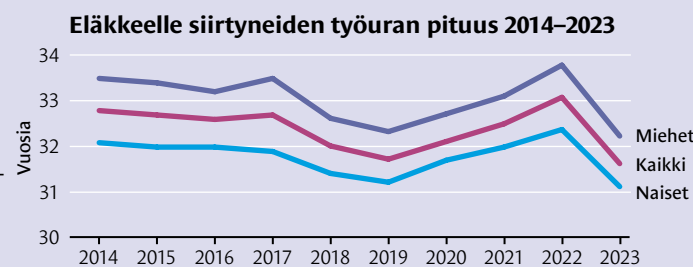
Opi perusasiat työeläkeindikaattoreista

RAHOITUKSELLISEEN KESTÄVYYTEEN sekä riittäviin työeläkkeisiin liittyvät indikaattorit ovat juuri nyt erityisen ajankohtaisia. Näin toteaa **Allan Paldanius**, Eläketurvakeskuksen suunnittelulinjan johtaja vastikään ilmestyneen *Työeläkeindikaattorit*-julkaisun alkusanossa.

Miltä näyttää työeläkkeiden nykytila? Entä tulevaisuus? Perusteltuja ja tietopohjaisia vastauksia löytää uudistuneesta julkaisusta. Faktat on koottu yhteen pakettiin yksinkertaisesti ja visuaalisesti.

Lukija palkitaan kokonaisvaltaisella ja monipuolisella asioiden tarkastelulla. Heidänkin, jotka suhtautuvat epäilevästi työeläkejärjestelmään, kannattaa tarttua julkaisuun ja luulla vähemmän.

Esimerkiksi tiedot miesten ja naisten eroista työuran pituu-

desa ovat kiinnostavaa luettavaa. Erot ovat selvästi kaventuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

LÄHDE: TYÖELÄKEINDIKAATTORIT 2024

Pysy kartalla ja kehitä osaamistasi joulukuussa!

Eläketurvakeskus järjestää koulutusta ja ajankohtaisia tapahtumia alan asiantuntijoille sekä eläkeasioista kiinnostuneille. Alla poimintoja loppuvuoden koulutustarjonnasta.

Kansainvälisten asioiden ajankohdattaiset -webinaari

Webinaari 12.12.

The Finnish Earnings-related Pension System

Online course

Työeläkkeiden rahoitus

Verkkokurssi

TyEL- ja YEL-vakuuttamisen perusteet

Verkkokurssi

Työeläkekuntoutuksen perusteet

Verkkokurssi

Käy tutustumassa koulutustarjontaan: koulutus.etk.fi

NIMITYKSET

Minka Hauta-aho, OTM, on nimitetty 1.12. alkaen Eläketurvakeskuksen lakiosastolle yksikön päälliköksi.

Axel Kola, on nimitetty 2.12. alkaen Eläketurvakeskuksen teknologia-asiantuntijaksi.

Mikael Kulikoff, FM, on nimitetty 1.11. alkaen TELAn johtajaksi vastuualueinaan talous, hallinto ja kehittäminen.

Pauli Pekkala, FM, on nimitetty 1.2.2025 lukien Eläketurvakeskuksen arkkitehtuuriasiantuntijaksi.

Avainluvut

– Aina tuoreimmat tilastot eläkkeistä

etk.fi/avainluvut

Liity Työeläke-lehden lukijoiden joukkoon

Tilaa
printtilehti
maksutta kotiin

Tutustu
tuoreeltaan
Työeläke.fi
-verkkolehteen

Liity
uutiskirje-
jakeluamme

Näin pysyt kartalla työelämän ilmiöistä,
tutkimuksen tuulista ja yhteiskunnallisesta eläkekeskustelusta.

MILKA ALANEN

Avoimuus ei ollutkaan katastrofi

KUKAAN EI TAIDA ENÄÄ MUISTAA erästä kymmenen vuotta sitten tehtyä lainmuutosta. Lakiin työeläkevakuutusyhtiöistä lisättiin vaatimus sisäpiirirekisteristä. Avainhenkilöiden ja hallituksen jäsenten osakekaupat ja osakeomistukset tulivat julkisiksi.

Sisäpiirirekisteri oli eläkeyhtiöille karvas. Työeläkeyhtiö Ilmarisen hallituksen varapuheenjohtaja **Jyri Häkämies** varoitti, että ”velvollisuus julkistaa yksityishenkilöinä tehdyt osakekaupat vaikeuttaisi käytännössä merkittävästi työeläkeyhtiön hallitustyöskentelyyn osallistumista”.

Hänen mukaansa työeläkeyhtiöiden hallitukset menettäisivät sijoitustoiminnan osaamista ja siten myös sijoitustuottoja.

Oliko lainmuutoksella pelättyjä vaikutuksia? Kohtasiko työeläkeyhtiöiden hallituksia joukkopako?

Hallituksissa on yhä vaikutusvaltaisia korkeassa asemassa olevia ihmisiä. Häkämies itsekin on samassa asemassa Ilmarisen hallituksessa.

Suomen suurimpien yritysten toimitusjohtajat eivät enää miehitä työeläkeyhtiöiden hallituksia niin näkyvästi kuin takavuosina. Syynä voi olla muukin kuin sisäpiirirekisteri, esimerkiksi järkevöitynyt ajankäyttö tai vähäisempi valanjano.

Hallituksissa on nyt aiempaa enemmän naisia. Ulkopuolisen on mahdollista arvioida, miten se on vaikuttanut osaamiseen.

SISÄPIIRIREKISTERIN kanssa taisi käydä niin kuin monessa epämiellyttävältä kuulostavassa lainmuutoksessa käy. Muutoksen kohteet pelottelevat kauhistutavilla seurauksilla, mutta muutoksen jälkeen elämä jatkuu entisellään.

Häkämiehen mainitsema sijoitusosaaminen on ollut työeläkeyhtiöiden hallituksissa aina kirjavaa. Toiset ovat sijoittamisen ammattilaisia, toisille hallituksen jäsenille taas on opetettu sijoittamisen alkeita. Varsinaisia sijoituspäätöksiä ei tosin tehdä hallituksissa, eikä jäsenten osaamista mittaa kukaan.

Työeläkeyhtiöiden johtajien osaamista sen sijaan mitataan ja valvotaan. Erästä vastanimitettyä työeläkeyhtiön toimitusjohtajaa ei päästetty heti toimitukseen, vaan hänen piti Finanssivalvonnan määräyksestä ensin perehtyä toimialaan ja työskennellä johtamassaan firmassa oppipoikana. Samoin kävi eräessä vahinkovakuutusyhtiössä.

Tuntuu omituiselta, että hallitukset nimittävät yhteisten miljardien huoltajiksi henkilöitä, jotka ovat valvojan viranomaisen mielestä epäpäteviä.

On hyvä, että edes tältä osin valvotaan. Valtaosassa yrityksiä johtajien pätevyttä ei valvo kukaan, ja sen näköistä on joskus jälkikin. ✓

”Kohtasiko työeläkeyhtiöiden hallituksia joukkopako?”

Kolumnisti Pekka Seppänen on riippumaton talouden tarkkailija.

Tapasimme Yves Stevensin:

Euroopan eläkeuudistusten tarkkailija

Velka ajaa valtiovaltaa puuttumaan eläketurvan rahoitukseen. Valtion ote eläkkeistä tuntuu kiristyvän monissa Euroopan maissa, arvioi belgialaisprofessori Yves Stevens.

Brysselin kupeessa pian kuusisataavuotisjuhlaansa viettävä *Leuvenin yliopisto* on nähnyt Euroopassa monenlaista muutosta. Leuvenista käsin maailmaa tarkkaileva eläke- ja sosiaalioikeuden professori **Yves Stevens** aavistelee, että muutoksia on taas ilmassa – eläketurvan tutut viitekehykset ovat alkaneet natista.

Eläketurvassa on eri puolilla maailmaa vannottu 1990-luvulta lähtien Maailmanpankin niin sanottuun kolmen pilarin malliin. Malli perustuu valtion hoitamien peruseläkkeiden, työmarkkinajärjestöjen hoitamien työmarkkinaeläkkeiden sekä yksityisten eläkesäästöjen yhteispeliin. Nyt tämä vaikutusvaltainen malli on

heikkenemässä. Valtion tarjoama eläketurva ja yksityiset säästöt kasvattavat rooliaan.

– En ole Maailmanpankin mallia vastaan, mutta se ei enää toimi. Itä-Euroopassa tätä on nähty paljon, Stevens sanoo.

Tuorein tapaus lienee Viro, joka vuonna 2021 heikensi työeläkkeitään sallittuaan vakuutettujen nostaa eläkevarat käyttöönsä. Työeläkettä on muutettu Virossa tasaeläkkeen suuntaan, ja pääpaino on nyt peruseläkkeissä ja vapaaehtoisessa eläkesäästämisessä.

Tutkimustyössään Stevens on tarkastellut erityisesti työmarkkinaeläkkeiden kehitystä. Viime vuonna hän osallistui hyvinvointivaltion tulevaisuutta arvioivan EU:n komission raportin kirjoit-

”Velka ajaa valtiovaltaa puuttumaan eläketurvan rahoitukseen.”

– Maailmanpankin kolmen pilarin malli ei enää toimi, väittää professori Yves Stevens.

tamiseen. Stevens tunnetaan siitä, että hän suhtautuu torjuvasti malleihin, joiden väitteen toimivan kaikkialla.

– Eläketurvassa ei ole yhtä vaihtoehtoa ylitse muiden, eikä yksittäiselle maalle ole mitään ideaaliratkaisua. Eläkkeet elävät osana maiden historiaa ja kulttuuria, osana kansallista hyvinvointivaltiota. Siksi eläketurvan uudistamisessa on syytä lähteä maan omista lähtökohdista.

Valtio haastaa työmarkkinajärjestöt

Eurooppalaisen eläketurvan muutostrendiin on monia syitä. Niistä Stevens pitää akuuteimpana valtioiden kasvavaa velkaongelmaa.

– Velka ajaa valtiovaltaa puuttumaan eläketurvan rahoitukseen.

Trendi voi johtaa vastakkainasetteluihin työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Esimerkkitapaukseksi valtion ja järjestöjen välisestä kamppailusta Stevens nostaa

Ranskan, joka viime vuonna nosti eläkeiän 62:sta 64 vuoteen ilman parlamentin äänestystä ja isoista mielenosoituksista huolimatta.

– **Macron** sai haluamansa eläkeiän noston. Mutta työmarkkinajärjestöt päättävät yhä työmarkkinaeläkkeissä etuuskien taustasta.

Valtiovallan vahvistuminen ei siis tarkoita työmarkkinajärjestöjen aseman heikentymistä, Stevens painottaa.

Työn verotusta vaikeaa kiristää

Valtion aseman vahvistumista eläketurvassa ajaa myös toinen, pitkän aikavälin ongelma.

– Hyvinvointivaltion tärkein rahoituslähde on työ. Mutta työtä verotetaan ja sitetaan sosiaalivakuutusmaksuilla monissa maissa jo niin paljon, että se tie on kuljetu loppuun. Jos hyvinvointivaltio halutaan säilyttää, sille on löydettävä muita rahoituskeinoja.

– Rahoitusnäkökulmasta valtion roolin vahvistuminen näyttää väistämättömältä, arvioi Yves Stevens. Samaan hengenveetoon Leuvenin yliopiston professori kuitenkin painottaa, että eläketurvan uudistamisessa on syytä lähteä maan omista lähtökohdista.

Kolme hyvän eläkejärjestelmän tunnusmerkkiä

- Jakaa riskejä oikeudenmukaisesti
- Tekee muutoksia pienin askelin
- Huomioi lapset ja nuoret.

Työmarkkinajärjestöt, jotka rakentavat eläketurvaa pääasiassa työstä syntyvien tulovirtojen varassa, eivät voi helpolla kaapia lisärahoitusta muista tulolähteistä.

– Mutta valtio voi. Ja silloin valtio päättää. Rahoitusnäkökulmasta valtion roolin vahvistuminen on väistämätöntä, Stevens näkee.

EU:n komission raportin mukaan eläkkeiden rahoituksessa on finanssikriisien jälkeen tapahtunut siirtymistä sosiaalivakuutusmaksuista verorahoitukseen. Samasta kertoo Eläketurvakeskuksen hiljattain julkaisema selvitys: valtion osuus kokonaiseläkemenosta on kasvanut Norjassa, Alankomaissa, Saksassa ja Ranskassa. Kaava on myös Suomessa, mutta lievemmin.

Tuotto hoitaa huolet?

Mutta jos rahasta on pulaa, eikö Euroopan maiden kannattaisi rahastoida eläkemaksuja enemmän? Pörssikone käyntiin ja tuotto hoitaa huolet?

– Rahastointi voi olla järkevää, mutta ensin pitää olla rahastoitavaa. Miksi Ruotsi onnistui aikanaan rakentamaan rahastoeläkkeensä? Siksi, että heillä oli siihen varaa. Uudistukset, jotka tähtäävät rahastoinnin voimakkaaseen kasvattamiseen, ovat vaikeita silloin kun valtio on rahapulassa.

Stevens muistuttaa eläketurvan polku-riippuvuudesta. Aiemmat valinnat rajoittavat tulevia valintamahdollisuuksia.

– Vaihtoehdot eivät ole ilmaisia, suuret sosiaaliturvauudistukset voivat osoittautua odotettua kalliimmiksi. Päättäjien on usein parempi tehdä parametrisia muutoksia kuin ryhtyä rakenteellisiin uudistuksiin. Se on myös poliittinen valinta. Euroopan kaltaiset demokratiat eivät kestä vallankumouksia kovin hyvin. Sen sijaan meillä on hitaita evoluutioita parametristen uudistusten kautta. Tosin tämä ei tarkoita, etteivätkö poliitikot yrittäisi myydä parametrisia uudistuksiaan rakenteellisina uudistuksina.

Riskinkantajia kaivataan

Eläketurvan uudistamisessa korostuu usein myös oikeudenmukaisuuden vaatimus. Kuka kantaa riskit ja vakauttaa rahoituksen, kun talouteen iskee negatiivinen sokki – työssäkäyvät, eläkeläiset vai valtio?

Yves Stevens tukeutuu vastauksessaan taloustieteilijä **Richard Musgraven** sääntöön: työtä tekevien suhteellinen asema eläkkeensaajiin ei saisi ainakaan heikentyä. Eläke-

läisten ja työssäkäyvien suhteellinen taloudellinen asema säilyy vakaana, kun rahoitusta vakautetaan.

– Mutta jos rakennat vakauttajia, älä kopioi sitä naapurilta, vaan rakenna se oman maan vahvuuksien varaan.

Vakauttajien voima riippuu olosuhteista.

Tällä Stevens viittaa Alankomaiden kokemuksiin. Siellähän finanssikriisin vuosina työmarkkinaeläkkeiden rahoitustasapaino heikentyi. Tämän seurauksena vakauttaja leikkasi eläkkeitä. Kun kriisin jälkimainneissa keskuspankit painoivat korot alas, ja väestön elinajanodote samalla piteni, rahoitusnäkyvät jäivät Alankomaissa pysyvästi heikommaksi. Tämä johti poliittisiin vaikeuksiin, vakauttajan soveltamisen loiventamiseen ja lopulta – eläkeuudistukseen.

Investoi koulutukseen

Valtion ja työmarkkinajärjestöjen suhteella voi silti olla parempikin tulevaisuus. Molempien osapuolten etuna on, että työmarkkinoilla riittää osaavaa työvoimaa. Huomio

Maa, joka ei taistele lapsiköyhyyttä vastaan, löytää edestään eläkeläisköyhyyden.

saattaa pian siirtyä eläkkeistä koulutukseen, arvioi Yves Stevens.

– Asia on loppujen lopuksi yksinkertainen. Maa, joka ei taistele lapsiköyhyyttä vastaan, löytää edestään eläkeläisköyhyyden. Investoikaa lapsiin ja nuoriin.

Investointitarvetta kiihdyttää väestönkehitys. Harmaantuvan mantereen iltaohjelmassa on jo huutava pula hyvin koulutetusta työvoimasta.

– Hyvä eläkejärjestelmä rakentuu hyvän koulutusjärjestelmän päälle. Ja sitten kun osaavat nuoret siirtyvät koulunpenkistä työelämään, tukekaa heitä, jotta työurista tulisi mahdollisimman pitkät. /

AEIP kommentoi: Työmarkkinaeläkkeiden asemaa vahvistettava

TYÖMARKKINAJÄRJESTÖJEN hoitaman eläketurvan edunvalvoja AEIP:n johtaja **Simone Miotto** katselee Brysselin Avenue des Arts -kadulta eläkkeitä samoin mieltein kuin Yves Stevens.

– Uskon, että työmarkkinaeläkkeiden pilarin pieneminen johtaa negatiiviseen tulokseen. Eläkepolitiikassa tulisi välttää tällaista suuntaa. Järjestelmien suunnittelu riippuu kansallisista olosuhteista. Kolmannen pilarin eläkkeet voivat myös olla hyödyllisiä maissa, joissa toinen pilari ei ole riittävän kehittynyt.

Brysselistä katsottuna järjestöjen hoitaman eläketurvan asema näyttää vahvalta Pohjoismaissa, samoin Alankomaissa, Belgiassa, Saksassa ja Italiassa. Miotton mukaan valitettavasti samaa ei voida sanoa Keski- ja Itä-Euroopan maista. Niissä on paljon työtä tehtävänä.

– Työmarkkinaeläkkeiden edut eivät aina saa riittävästi tunnustusta, vaikka tulokset ovat erinomaisia. Katso Mercer-vertailun kärkimaita. Mercerin parhaimmiksi arvioimat järjestelmät ovat monipilarisia, ja niissä on vahvat työmarkkinaeläkkeet.

Eurooppalaisena muutostrendinä Miotto näkee myös siirtymän etuusperusteisuudesta maksuperusteisuuteen. Esimerkiksi Alankomaissa täysin rahastoidut etuusperusteiset eläkkeet muutetaan vuoteen 2027 mennessä yksilöllisiksi ja maksuperusteisiksi.

– Maksuperusteisuudesta huolimatta Alankomaiden työmarkkinaeläkkeissä säilyy vahvoja solidaarisia elementtejä. Rahastoja hallinnoivat edelleen työmarkkinajärjestöt, riskejä jaetaan kollektiivisesti, varoja allokoidaan vakuutettujen puolesta, ja työnantajilla on yhä päävastuu eläkeneuvonnasta.

Sijoitusuottojen kasvava merkitys pakottaa kuitenkin etsimään uusia riskienhallintamenetelmiä. Osake- ja korkomarkkinoiden vuoristorata on haaste eläkerahastoille.

Myös väestön ikääntyminen sekä muutuvat työmarkkinat uusine työn muotoineen ovat merkittäviä eläketurvan muutosajureita, Miotto arvioi.

PETER LINDSTRÖM

Elinaika pitenee: kuinka paljon siitä ollaan työssä?

Väestön ikääntyminen ja siitä aiheutuva huoltosuhteen heikkeneminen aiheuttavat ongelmia hyvinvointivaltion rahoitukselliselle kestävyydelle. Tätä taustaa vasten tutkimme, kuinka suuri osuus pidentyneestä elinajasta ollaan työssä tai eläkkeellä.

Työurien pidentäminen on ollut yhteiskunnallinen tavoite jo usean vuosikymmenen ajan. Tässä artikkelissa esitämme rekisteriperusteisia tuloksia siitä, miten elinajanodote jakautuu työssä, eläkkeellä ja muuten työelämän ulkopuolella vietettyihin vuosiin. Tarkastelumme kattaa työmarkkina-aseman 25 vuoden iästä alkaen vuosina 2000–2020 ammattiaseman ja sukupuolen mukaan.

Aiemmasta tutkimuksesta tiedämme, että ainakin vanhempien työikäisten työllisyys on kehittynyt toivottuun suuntaan koko 2000-luvun ajan myös 2008 finanssikriisin jälkeen. Vähemmän tiedetään siitä, kuinka suuri osuus pidentyneestä elinajasta ollaan työssä tai eläkkeellä eri väestöryhmissä.

Laskusuhdanne leikkasi työvuosia

Suomessa 25-vuotiaiden elinajanodote kasvoi vuosien 2000 ja 2020 välillä miehillä yli neljä vuotta ja naisilla noin kolme vuotta (Kuvio 1). Työajanodote puolestaan kasvoi näinä vuosina reilut puolitoista vuotta molemmilla sukupuolilla, mutta tämä kasvu ajoittui vuoden 2008 finanssikriisiä edeltäneisiin vuosiin. Vuonna 2020 25-vuotiaiden työajanodote oli miehillä 28 vuotta ja naisilla 27 vuotta, eli molemmilla sukupuolilla lähes sama kuin ennen kriisiä.

Tarkastelujaksolla myös eläkeajanodote kasvoi, miehillä hieman yli puolitoista vuotta ja naisilla vajaan vuoden. Odotetut vuodet työelämän ulkopuolella (kuviossa 1 ”muu”) taas vähenivät ennen 2008 kriisiä, mutta lisääntyivät sen jälkeen ylittäen vuoden 2000 tason. Vuonna 2020 25-vuotiaiden miesten

eläkeajanodote oli vajaan 19 vuotta ja muuten työelämän ulkopuolella oli odotettavissa hieman yli 7 vuotta. Naisilla vastaavat luvut olivat 23 ja 9 vuotta (Kuvio 1).

Sosioekonomiset erot työurissa

Vuonna 2020 25-vuotiaiden miesten odotettiin olevan yli puolet jäljellä olevasta elinajastaan töissä, mutta osuus oli miehillä 6 ja naisilla 12 prosenttiyksikköä korkeampi ylemmissä toimihenkilöammateissa verrattuna työntekijäammateihin (Kuvio 2). Työvuosien osuus olikin erityisen lyhyt työntekijänaisilla: alle puolet jäljellä olevista elinvuosista. Absoluuttisesti ilmaistuna työajanodote oli ylemmissä toimihenkilöam-

mateissa miehillä seitsemän ja naisilla yhdeksän vuotta korkeampi kuin työntekijäammateissa.

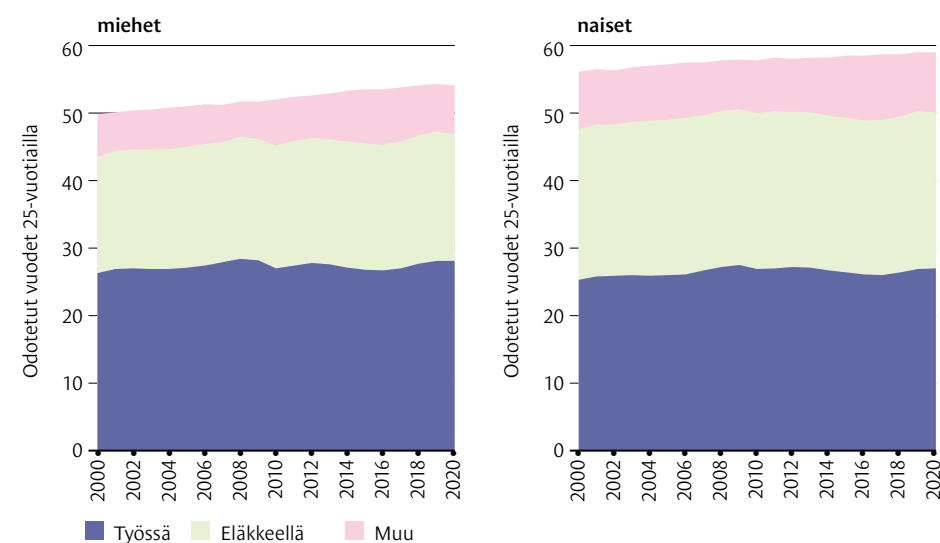
Miehillä ammattiryhmien ääripäiden ero työvuosien osuudessa vastaa suuruusluokaltaan aikaa ennen vuoden 2008 talouskriisiä. Naisilla taas ero kasvoi hieman samalla jaksolla, minkä taustalla oli ylempien toimihenkilöiden parempi työllisyyskehitys.

Erot eläkevuosissa verrattain pieniä

Vuonna 2020 25-vuotiailla miehillä oli odotettavissa kolmannes ja naisilla vajaa 40 prosenttia jäljellä olevasta elinajasta eläkkeellä, mikä oli molemmilla sukupuolilla hieman vähemmän kuin vuonna 2000.

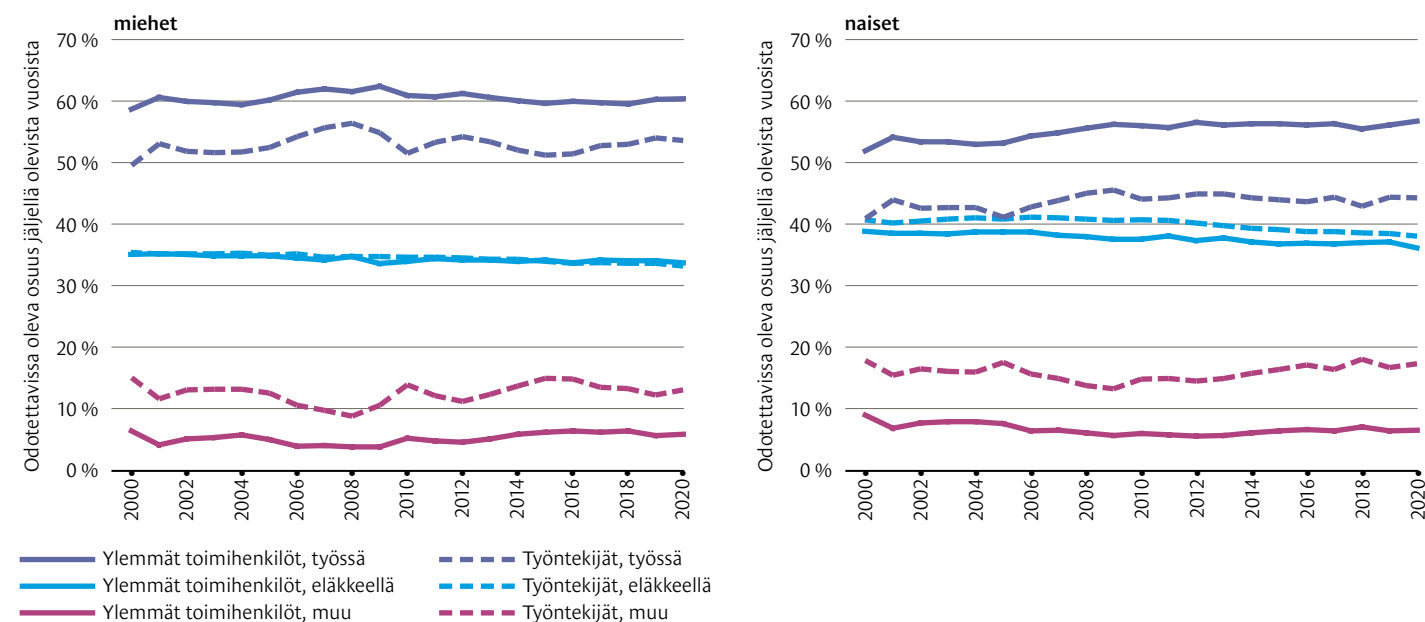
Kuvio 1. Vuodet eri työmarkkina-asemissa

25-vuotiaiden miesten ja naisten odotetut vuodet eri työmarkkina-asemissa vuosina 2000–2020

Kuvio 2. Osuus jäljellä olevista elinvuosista

Odotettavissa olevien työ-, eläke- ja muiden vuosien osuus jäljellä olevista elinvuosista 25 ikävuoden jälkeen vuosina 2000–2020

Vaikka osuuksissa ei ollut suuria ammattiryhmittäisiä eroja, absoluuttisesti katsottuna ylemmissä toimihenkilöammateissa eläkeajanodote oli miehillä kaksi vuotta työntekijäammateista siirryttiin aikaisemmin eläkkeelle esimerkiksi työkyvyttömyyden ja muun varhaisen eläköitymisen vuoksi, mutta ylemmissä toimihenkilöammateissa taas oltiin huomattavasti kauemmin vanhuseläkkeellä pidemmän elinajan vuoksi.

Naisilla elinajan vaihtelu ammattiaseman mukaan oli vähäisempää eikä eläkeajanodotteessa ollut juuri eroa.

Ammattiryhmien erot selviä

Ammattiryhmien väliset erot työajanodotteessa ovat selkeitä ja sitkeitä; naisilla erot ovat 2000-luvulla jopa kasvaneet hieman. Tulee kuitenkin huomioida, että tarkastelumme rajoittuvat 25 ikävuoden jälkeiseen työuraan. Työntekijäammateissa on voinut jo ennen tätä ikää kertyä enemmän työvuosia kuin ylemmillä toimihenkilöillä, jotka tyypillisesti kouluttautuvat pidempään. Sosioekonomisen aseman mittaaminen nuoremmalla iällä on kuitenkin haasteellista.

Lisätarkastelumme osoitti, että 2008 talouskriisin jälkeisen työajanodotteen stagnaation taustalla oli erityisesti nuorempien ikäluokkien heikko työllisyyskehitys matalasuhdanteiden aikana – varsinkin työntekijäammateissa – kun taas vanhemmilla työ-

ikäisillä työllisyys jatkoi kasvuaan läpi tutkimusjakson.

Ammattiryhmien väliset huomattavat erot työurien pituudessa viittaavat epätasaarvoon, joka voi ulottua myös myöhempään elämään. Vaikka ammattiryhmien väliset erot eläkeajanodotteessa olivat pienempiä kuin työajanodotteessa, työntekijäasemassa olevat jäävät toimihenkilöasemassa olevia aikaisemmin eläkkeelle, mikä voi omalta osaltaan heikentää heidän eläketurvaansa.

Sosioekonominen eriarvoisuus on otettava huomioon tulevaisuuden eläkeudistuksissa.

Lisäksi on tärkeää seurata työurien pidentämiseen tähtäävien eläkeudistuksien vaikutuksia eri väestöryhmissä.

Tutkimusta rahoitti Eläketurvakeskus ja Strategisen tutkimuksen neuvosto (LIFECON).

Lähde: Liina Junna, Lasse Tarkiainen, Taina Leinonen, Kaarina Korhonen & Pekka Martikainen. Trends in working life expectancy by education and occupational social class in Finland, 1991–2020. Finnish Centre for Pensions Analyses, 04/2024.

Odotelaskelmia ei tule tulkita ennusteina

Liina Junna

Taina Leinonen

Elinajanodote ilmaisee, kuinka paljon tietyn iän jälkeen on keskimäärin elinvuosia jäljellä, mikäli tarkasteluajankohdan ikäryhmittäinen kuolleisuus säilyisi muuttumattomana. Työ- ja eläkeajanodote taas kertovat siitä, miten elinajanodote jakautuu eri työmarkkina-asemiin olettaen, että tarkasteluhetken työmarkkinaolosuhteet pysyisivät muuttumattomana koko henkilön elinajan.

Näin ollen esimerkiksi laskusuhdanteiden aikaiset työajanodotteet ovat todennäköisesti aliarvio toteutuvista työuran pituuksista. Elinajan jatkuva piteneminen taas johtaa eläkeajanodotteiden aliarvioon läpi tarkastelujakson, mutta sen vaikutus eläkeajan kehityksen suuntaan voidaan olettaa olevan vähäisempi.

Odotteiden etu kuitenkin on, että ne vakioivat väestön ikärakenteen erot ja mahdollistavat väestöryhmien ja ajankohtien vertailut.

LIINA JUNNA, TAINA LEINONEN

Mikko Kautto uudesta väestöennusteesta:

”Tulevan ennakoiminen entistä haastavampaa”

Epävarmuus nosti automaattisen vakauttajan eläkepolitiikan asialistalle, arvioi Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja.

Moni haukkoi henkeä, kun Tilastokeskus julkaisi väestöennusteensa lokakuun lopulla. Syntyvyys ja kuolevuus olivat linjassa edellisen laskelman kanssa. Sen sijaan näkemys nettomaahanmuutosta oli kasvanut radikaalisti, peräti 2,7-kertaiseksi.

Ennusteen mukaan Suomen väestö kasvaisi 40000 maahanmuuttajalla joka vuosi seuraavat 50 vuotta. Jatkuvan muuttovoiton ansiosta Suomen väkiluku nousisi 6,5 miljoonaan vuoteen 2070 mennessä.

Tilastokeskuksen laskelma muutti Suomen väestönäkymää poikkeuksellisella tavalla, sanoo Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja **Mikko Kautto**.

Toteutuessaan kehitys poistaisi eläkejärjestelmän kestävyysongelmat. Työeläkemaksua voisi jopa laskea. Suomelle jatkuva työvoiman tarve ja sen saatavuus tarkoittaisi vuosikymmenien nousukautta.

Mikko Kauton mukaan laskelmaan liittyy aikaisempaa suurempaa epävarmuutta. Tilanne voi muuttua nopeastikin. Jos arviota joudutaan tarkistamaan alaspäin, näkymä muuttuu jälleen olennaisella tavalla heikommaksi.

Viime vuosina nettomaahanmuutto on ollut suurta osin ukrainalaistenkin takia. Tästä on kuitenkin vaikea olettaa mitään 50 vuoden päähän. Väestöennuste on nimestään huolimatta trendilaskelma. Se näyttää

mitä tulevaisuudessa tapahtuu, jos nykymeno jatkuu.

Kautto arveli etukäteen, että oletus asetuisi noin 25000 henkilön paikkeille. Tämä olisi ollut 10000 henkilön lisäys edelliseen laskelmaan. Eläkelaskelmissa tällainen lisäys olisi osittain paikannut matalaa syntyvyyttä, mutta suuri kuva eläkemaksun nousupaineesta olisi pysynyt ennallaan.

”Olennaista on, että sopeutumistapaa mietittäessä pidetään mielessä sekä hyvät että huonot kehityskulut.”

Tätä luokkaa nettomaahanmuutto olisi ollut, jos ennusteessa olisi huomioitu maahanmuuton kehitys pitemmältä ajalta.

Automatiikalla ennustettavuutta

Tilastokeskuksen väestöennuste on herättänyt keskustelua ennusteiden epävarmuudesta.

Kauton mielestä on hyvä, että aiheesta keskustellaan. Ennuste alleviivasi, että väestönäkymäkin on aiempaa vaikeammin ar-

vioitavissa. Kun talouskehitys ja sijoitustuototkin ovat vaikeasti ennustettavia, eläkejärjestelmässä on varauduttava erilaisiin skenaarioihin.

Hallitusohjelmassa on ajateltu, että eläkejärjestelmään tulisi luoda sääntöpohjainen vakautusmekanismi.

Kauton mukaan vakautusmekanismista on puhuttu julkisessa keskustelussa lähinnä leikkurina. Jos vakauttaja olisi vain leikkuri, eläkejärjestelmä olisi pysyvästi rahoitusvaikeuksissa ja eläke-etuudet olisi sovittu osaksi vakauttajaa.

Hän muistuttaa, että uusi väestöennuste avaa horisonttia myös parempaan tulevaisuuteen, jossa eläkkeiden rahoitustilanne paranisi merkittävästi.

Olennaista on, että sopeutumistapaa mietittäessä pidetään mielessä sekä hyvät että huonot kehityskulut. Jos tulevaisuus ylittää iloisesti, laskisimmeko maksua, lisääsimmekö rahastointia vai jakaisimmeko hyvää myös etuudensaajille?

Molempiin suuntiin reagoiva vakauttaja varmistaisi, että eläkejärjestelmä pysyy tasapainossa ja riskienjako on etukäteen reiluksi mietitty.

Riskienjakoa koskevia sääntöjä on kansainvälisesti perusteltu sillä, että ne auttavat välttämään poliittisia äkkiratkaisuja. Suomessa tällaisia jouduttiin tekemään eläkkeisiin 1990-luvun laman aikaan.

Toimitusjohtaja Mikko Kautto on luotsannut Eläketurvakeskusta vuodesta 2019 alkaen.

Mittarina eläkejärjestelmän tasapaino

Mutta miten mekanismi toimisi? Kauton mukaan monessa maassa on päädytty siihen, että vakauttaja huomioi useita eläkejärjestelmän tasapainoon vaikuttavia tekijöitä. Tällaisia ovat muun muassa väestönkehitys (syntyvyys, kuolevuus ja muuttoliike), työllisyyskehitys, sijoitustuotot, palkkataso ja eläkemenojen kehitys.

Ei kannata heittää lanttia siitä, mikä näistä on merkityksellisin tulevaisuudessa, vaan miettiä kokonaisuutta. Työeläkejärjestelmän osalta tasapaino voidaan laskea huomioimalla maksutulon ja sijoitustuottojen sekä eläkevastuun kehitys.

Vakauttajasta saadun kokemuksen perusteella vakauttajan olisi korjattava kurssia hienovaraisesti ollakseen ennustettava. Yksittäisten vuosien sijaan tasapainoa haetaan yleensä useiden vuosien kehityksen keskiarvon perusteella.

Näin vakauttaja reagoisi olosuhteiden muutokseen, ei vain yksittäisten vuosien

vaihteluihin. Vakauttajan tehtävä on reagoi- da tasapainoa palauttavaan suuntaan, poliittista päätöksentekoa se ei syrjäytä.

Hyvä vakauttaja koetaan oikeudenmukaiseksi

Kautto nimeää vakauttajalle muutamia avainominaisuuksia.

Hyvä vakauttaja on vaikutuksiltaan ymmärrettävä, tavoiteltuun suuntaan reagoiva ja oikeudenmukaiseksi koettu. Kauton mu-

kaan erityisen tärkeää olisi, että vakauttaja huomioisi sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden.

John Rawlsin oikeudenmukaisuusteorian mukaan meidän tulisi pyrkiä ratkaisuun, joka on reilu riippumatta siitä, miten asiat lopulta kehittyvät.

Epävarmassa maailmassa tämä on hyvä ohjenuora. Pohjimmiltaan on kyse siitä, mitä riskienhallinnasta ja riskienjaosta ajatellaan. /

Automaattinen vakauttaja

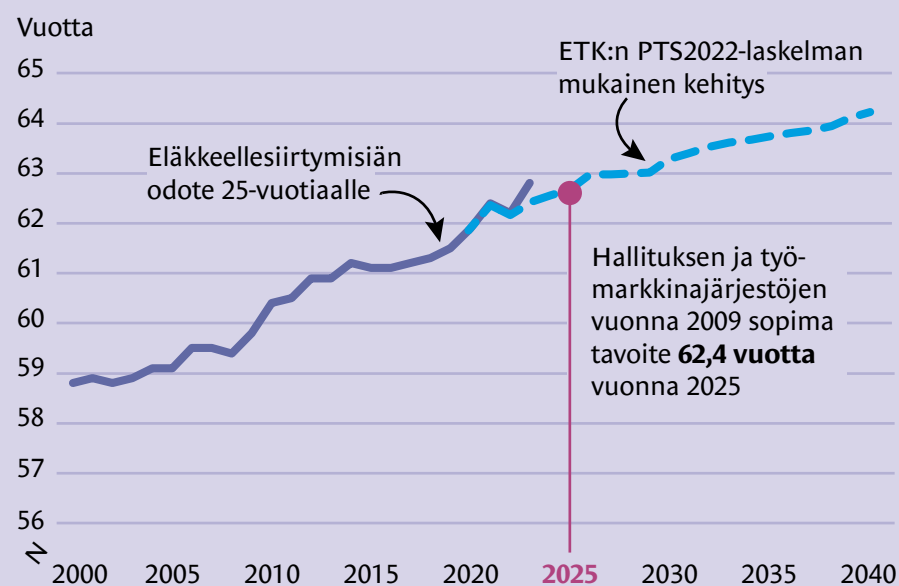
- lisää eläkejärjestelmän vakautta ylläpitämällä rahoituksen ja etuuskien tasapainoa.
- reagoi toimintaympäristön muutokseen vähittäin ja oikeasuuntaisesti.
- perustuu riskienjakoa koskevaan tietoiseen valintaan.
- reagoi halutulla tavalla, usein symmetrisesti huomioiden sekä hyvän että huonon kehityksen.
- ei poista poliittista päätöksentekoa, mutta vähentää korjaavien päätösten tarvetta.
- on käytössä useissa maissa, kuten Ruotsissa, Saksassa ja Kanadassa.
- tuli ensi kerran Suomen eläkejärjestelmään vuoden 2017 eläkeuudistuksessa. Tuolloin sovittiin elinaikakertoimesta ja eläkeiän sitomisesta elinajanodotteeseen.

Eläkeikä nousset tavoitellusti

Eläkepolitiikassa jo vuonna 2009 asetettiin tavoitteeksi, että 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän tulisi olla 62,4 vuotta vuoteen 2025 mennessä. Tavoite on saavutettu etuajassa. Viime vuonna eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 62,8 vuotta.

Eläkkeellesiirtymisiän odote 2000–2040: toteuma, tavoite ja ennuste

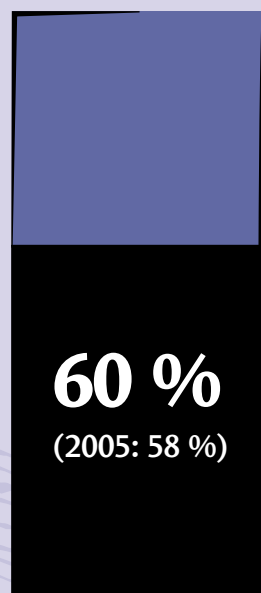

Eläkkeellesiirtymisiän odote kuvaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää. Kuviossa havainnollistettu eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys vuosina 2000–2024 (toteuma, tavoite ja ennuste).

Iso osa elämästä käytetään työhön

Työurasuhde kuvaa, minkä osuuden 18-vuotias käyttää elinajastaan työhön. Asiaa havainnollistaa työvoimaan kuulumisajan ja elinajan välinen suhde. Tähän asti työurasuhde on noussut hienoisesti, noin kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 2005 vuoteen 2024. Nyt jännitetään, jatkuuko nousu lähivuosina.

**Elinajan-
odote**

**Vuonna 2024
työn osuus
elinajasta**

Työurasuhteella tarkoitetaan työvoimaan kuulumisajan odotteen viiden vuoden keskiarvon ja elinajanodotteen viiden vuoden keskiarvon välistä suhdetta. Suhdeluku lasketaan 18-vuotiaalle. Sekä väestönkehitys että työllisyyden vaikutus heijastuvat työurasuhdelukuun.

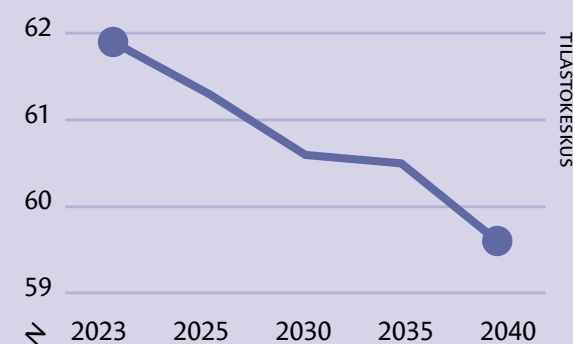
Vanhuuseläkeiät

Eläkkeelle voi jäädä joustavasti. Eläkeikää nostamalla on varauduttu väestöllisen huoltosuhteen heikkenemiseen. Eläkeikä nousee systemaattisesti. Ikärajamuutosten vaikutuksesta työikäiset pysyvät työssä aiempaa pidempään.

Syntymävuosi	Alin	Ylin
1955	63 v 3 kk	~ 68 v
1956	63 v 6 kk	~ 68 v
1957	63 v 9 kk	~ 68 v
1958	64 v	~ 69 v
1959	64 v 3 kk	~ 69 v
1960	64 v 6 kk	~ 69 v
1961	64 v 9 kk	~ 69 v
1962	65 v	~ 70 v
1963	65 v	~ 70 v
1964	65 v	~ 70 v
1965–	65 1 kk (arvio)	~ 70 v

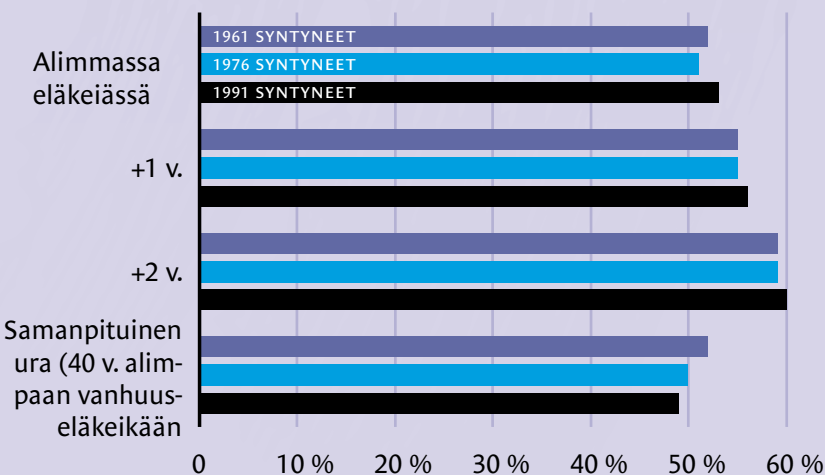
Eläkkeen korvausaste alla olevassa diagrammissa kuvaa alkavan eläkkeen tasoa suhteessa palkkaan uran lopussa. Alin vanhuuseläkeikä nousee eliniän noustessa. Jos eliniän pitenemisestä käyttää työntekoon vuoden tai pari enemmän, korvausaste kasvaa. Korvausasteen tason säilyttäminen vaatii nuorilta pidempää työuraa.

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrää sataa työikäistä (15–64-vuotiaista) kohti. Vuonna 2023 väestöllistä huoltosuhdetta kuvaava suhdeluku oli 61,9. Tilastokeskuksen väestöennusteessa on arvioitu, että tilanne muuttuisi lähivuosikymmeninä tältä osin suotuisimmaksi, ja huoltosuhde painuisi 2040-luvulla alle 60 prosentin. Tulevaisuutta on vaikea tietää. Jää nähtäväksi, miten ennuste toteutuu.

Korvausaste noin puolet palkasta, vaatii nuorilta pidemmän työuran

Korvausaste vuonna 1961, 1976 ja 1991 syntyneillä alimmissa eläkeiässä, yksi ja kaksi vuotta alimman eläkeiän jälkeen sekä samanpituisella työuralla.

Perheyrittäjä Antti Korsisaari:

Eläkemaksujen nosto veisi kannattavuuden

Bussialan kovassa kilpailussa katteet ovat pienet. Yrittäjä Antti Korsisaari tyrmää siksi puheet eläkemaksujen nostosta, sillä se heikentäisi kannattavuutta ja mahdollisuutta työllistää.

Nurmijärveläinen perheyrittäjä Korsisaari on kokenut lähes satavuotisen historiansa aikana linja-autoalan nousut ja laskut.

Kuljetusala on matalakatteinen ja erittäin kilpailtu toimiala. Yrityksen pitäminen kannattavana vaatii kustannusten tarkkaa optimointia ja herkkyyttä reagoida markkinoiden käännteisiin, sanoo Korsisaari-yhtiöiden toimitusjohtaja **Antti Korsisaari**.

– Kalustoinvestointien ohella linja-autoyhtiön suurimmat kuluerät ovat henkilöstön palkat. Siksi on laskettava tarkasti, kuinka monta kuljettajaa pystymme työllistämään.

Korsisaari on alallaan keskisuuri toimija. Yrityksen liikevaihto oli viime vuonna runsaat 20 miljoonaa euroa ja liiketulos hieman tappiollinen. Palkkalistoilla on noin 280 henkilöä.

Eläkemaksuissa ei korotusvaraa

Antti Korsisaari huomauttaa, että paljon työvoimaa vaativalla toimialalla lakisääteisillä työnantajamaksuilla on iso merkitys yrityksen taloudelle ja kannattavuudelle.

Työeläkemaksun ohella pakollisia maksuja ovat työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksu, työntekijän ryhmähenkivakuutusmaksu, työttömyysvakuutusmaksu sekä sosiaaliturva- ja sairausvakuutusmaksu.

Yksityisten alojen työeläkemaksu on tänä vuonna 24,81 prosenttia työntekijälle maksettavasta palkkasummasta. Työnantajan maksuosuus on keskimäärin 17,34 prosenttia.

– Työntekijöiden eläkemaksut ovat merkittävä kuluerä. Yrityksen näkökulmasta

niiden tasoa ei ole enää varaa korottaa, jotta kannattavuus ja työllistämismahdollisuus säilyvät, Korsisaari korostaa.

Suomalaisten eläkkeiden rahoitusnäkyvät ovat toistaiseksi vakaat, mutta pitkällä aikavälillä muun muassa syntyvyyden lasku voi tuoda työeläkemaksuihin korotuspainetta.

– Jos rahoituksen turvaamiseksi olisi pakko nostaa eläkemaksuja tai karsia eläke-etuja, niin valitsisin jälkimmäisen, Korsisaari puntaroi.

Osa yrittäjistä pystyy laskemaan hintoja laiminlyömällä lakisääteisistä maksuja.

Yrittäjän mielestä suomalaisten eläkkeet tulisi kuitenkin ensisijaisesti turvata edistämällä talouskasvua ja hyvää työllisyyttä. Hänestä on lisäksi perusteltua, että lisätuotoja haettaisiin nostamalla työeläkevarojen sijoitusriskiä.

Harmaa talous vääristää kilpailua

Korsisaari hoitaa Nurmijärven linjaliikennöintiä ja monia muitakin linjoja Uudellamaalla. Liikennöinti perustuu kunnan ja ELY-keskuksen kanssa solmittuihin sopimuksiin kilpailutuksen jälkeen.

Sopimuksen mukaan bussiyhtiö saa liikennöintikorvauksen ohella itselleen lipputulot. Korona-aikana matkustajamäärät kuitenkin romahtivat, eivätkä lipputulot ole pa-

lanneet ennalleen etätöiden lisääntymisen vuoksi.

– Onneksi korvaavia tulonlähteitä on löytynyt tilausajoista. Niitä lisäävät muun muassa ulkomaalaisten matkailijoiden kuljetukset.

Tilausajoja hankkivat eniten yritykset ja muut yksityiset tahot. Korsisaari harmittelee, että epäterveen kilpailun vuoksi vastuullisesti toimivan yrityksen on vaikea menestyä näillä markkinoilla.

– Osa yrittäjistä pystyy laskemaan hintoja laiminlyömällä lakisääteisistä maksuja. Näin pystyy toimimaan pitkään jäämättä kiinni. Valvonta on näissä asioissa erittäin heikkoa.

Myös alan etujärjestö Linja-autoliitto on peräänkuuluttanut jo vuosia harmaan talouden suitsimista. Liikennepalvelun tilaajan tulisi aina selvittää, että palvelun toteutava yritys täyttää lakisääteiset velvoitteensa.

Julkisissa hankinnoissa näin tehdäänkin. Korsisaaren mukaan järjestelmä ei ole kuitenkaan aukoton, sillä epärehelliset toimijat voivat esimerkiksi ketjuttaa töitä alihankkijoille, jotka maksavat palkkoja pimeänä.

– Jos yritys ilmoittaa, ettei sillä ole palkkakuluja, niin ei se maksa silloin eläkemaksujakaan.

Töitä jatketaan vielä eläkkeellä

Korsisaaren kokoisessa linja-autoyhtiössä henkilöstösuunnittelu on työläs palapeli. Tavoitteena aina on, että organisaatiossa työskentelee oikea määrä työntekijöitä oikeissa tehtävissä.

– Työntekijöitä ei saisi olla liikaa, mutta ei myöskään liian vähän, jotta sovitut liikennöinnit hoituvat, Antti Korsisaari sanoo.

Antti Korsisaari luottaa, että henkilöstön osaamisella ja hyvällä palvelulla on vielä merkitystä. Sillä he aikovat pärjätä kilpailussa.

Antti Korsisaari tuntee kilpailun koven tunteen. Kalustoinvestointien ohella linja-autoalalla suurimmat kuluerät ovat henkilöstön palkat.

Työvoimapulaa helpottaa, että kuljettajat jatkavat eläkkeelläkin töitä.

Sopimusliikenteessä työvoimatarpeissa voi tapahtua suuria heilahteluja. Yhden kilpailutuksen voiton myötä yritys saattaa tarvita kymmeniä uusia kuljettajia, kun taas sopimuksen menettäminen tarkoittaa vastaavasti työvoiman vähennystarvetta.

Henkilöstöhallinnon haasteita lisää linja-autoalaa jo pitkään vaivannut työvoimapula. Korona-aika pahensi sitä entisestään, kun kokeneita tekijöitä vaihto alaa tai jäi eläkkeelle.

– Uuden kuljettajan palkkaaminen edellyttää, että hänellä on linja-auton kuljettamiseen vaadittu pätevyys.

Antti Korsisaaren mukaan työvoimapulaa helpottaa hieman, että yhä useammat kuljettajat jatkavat vielä eläkkeelläkin töitä ainakin keikkapohjalta. Aiemmin näin tekivät vain yrittäjät itse.

– Ehkä taloudelliset kannusteet työurien jatkamiseen ovat toimineet. Varmasti myös asenteiden muutos la ja vanhempien kuljettajien aiempaa parempi fyysinen kunto ovat vaikuttaneet siihen, että töitä jaksetaan tehdä pidempään.

Kilpailuvalttina hyvä palvelu

Linja-autoala työllistää Suomessa noin 10000 ihmistä. Korsisaari huomauttaa, että

työtä tekevät eläkeläiset eivät ratkaise alan työvoimapulaa. Oleellista on kouluttaa alalle lisää nuoria. Myös työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan.

Linja-autoalalla on viime vuosina tapahtunut isoja muutoksia, kun yhä suurempi osa markkinoista on keskittynyt suurille toimijoille. Esimerkiksi kaupunkien joukkoliikennettä hoitavien yritysten koko on kasvanut. Monet niistä ovat ulkomaisessa omistuksessa.

– Vaikkapa HSL-alueen bussilinjojen kilpailutuksissa Helsingin seudulla on etua suuruuden ekonomiasta ja isoista resursseista. Suurilla toimijoilla on esimerkiksi

paremmat mahdollisuudet tarjota sähköbusseja, joita kilpailutuksissa saatetaan edellyttää.

Antti Korsisaari edustaa kolmatta polvea perheyrittäjänsä johdossa. Kirjanpitäjänä työuransa vuonna 1995 aloittanut yrittäjä luottaa siihen, että keskittymisestä ja kokenevasta kilpailusta huolimatta pienemmätkin toimijat voivat menestyä linja-autoalalla. Se edellyttää keskittymistä omiin vahvuuksiin.

– Aiomme vastedeskin hakea markkinoilta sektoreita, joissa osaamisella ja hyvällä palvelulla on vielä merkitystä. Näillä eväillä pärjäämme kilpailussa isoja vastaan. /

Panostus työssä jaksamiseen kannattaa

TYÖNANTAJAN kannattaa edistää työssä jaksamista muutenkin kuin hoitamalla lakisääteinen sosiaaliturva ja työterveys.

– Työuupumuksen ja sairauspoissaolojen väheneminen on kaikkien etu, sanoo Korsisaaren toimitusjohtaja **Antti Korsisaari**.

– Meillä on lakisääteistä laajempi työterveyshuolto. Se kattaa sairauskäynnit lääkäriillä ja läheteet erikoislääkärille. Myös työterveyspsykologin ja fysioterapeutin palve-

lut ovat mahdollisia.

Korsisaari kannustaa henkilöstöä liikumaan kustantamalla ohjattua liikuntaa työterveyden kanssa valituille henkilöille. Lisäksi työntekijät pääsevät alennuksella muun muassa uimahalliin. Korsisaarella on myös ryhmiä, joissa tavoitellaan yhdessä vaikkapa painonpudotusta tai tupakanpolton lopettamista.

MATTI REMES

Virkamies. Olli Kärkkäinen
valtiovarainministeriöstä.

Tutkija. Niku Määttä
Helsingin yliopistosta.

Lobbari. Suvi-Anne Siimes
Työeläkevakuuttajat TELA ry:stä.

TELA

Mikä on julkisen talouden ja eläkevarojen suhde toisiinsa?

Samat huolenaiheet yhdistävät

Työeläkkeiden rahoitus on vakaalla pohjalla, mutta muun julkisen talouden ongelmat varjostavat myös eläkejärjestelmää. Miten asiantuntijat parantaisivat kummankin kestävyyttä?

Mitä heikompaan kuntoon kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion talous ajautuu, sitä enemmän keskustellaan työeläkejärjestelmän roolista julkisessa taloudessa.

Makrotaloustieteen professori **Niku Määttä** Helsingin yliopistosta pitää keskustelua perusteltuna. Muun sosiaaliturvan tavoin myös työeläkejärjestelmästä on syytä hakea säästöjä, jotka helpottaisivat julkisen talouden tukalaa tilaa.

– Käsittääkseni iso kuva on, että jos työeläkejärjestelmän säästöt mahdollistavat eläkemaksujen alentamisen, se tuo tilaa

valtiolle tuloja lisääville veronkorotuksille, Määttä arvioi.

Talospolitiikan arviointineuvoston puheenjohtajana Määttä katsoo kansantalouden kokonaisuutta ja toimia, joilla sen kestävyyttä vahvistetaan pitkällä aikavälillä. Työeläkejärjestelmän rahoitusnäkymät ovat lähivuosikymmeninä vakaat, mutta syntyvyyden lasku aiheuttaa viimeistään 2050-luvulla paineita maksujen korotukseen.

Lakisääteinen palomuri erottaa

Valtiovarainministeriön strategia- ja tutkimusjohtaja **Olli Kärkkäinen** muistuttaa

työeläkejärjestelmän ja muun julkisen talouden välillä vallitsevasta ”palomurista”.

Työeläkejärjestelmä on itsenäinen suhteessa muuhun valtiontalouteen, vaikka kansantalouden tilinpidossa ne ovatkin tilastollisesti yksi kokonaisuus.

– Valtion tai kuntien talouden tasapainottaminen työeläkevaroilla ei olisi mahdollista. Se on estetty jo lainsäädännöllä, Kärkkäinen toteaa.

Myös Työeläkevakuuttajat TELAn toimitusjohtaja **Suvi-Anne Siimes** korostaa, että valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien talousongelmat tulee ratkaista niiden omassa piirissä.

TELA

”Työeläkejärjestelmä voi vaikuttaa julkisen talouden tasapainoon auttamalla työurien pidentymistä ja pitämällä työeläkejärjestelmän rahoitus kestäväenä.”

SUVI-ANNE SIIMES
TYÖELÄKEVAKUUTTAJAT TELA

– Työeläkejärjestelmä voi kuitenkin vaikuttaa julkisen talouden tasapainoon edesauttamalla työurien pidentymistä alusta, lopusta ja keskeltä. Kansantaloutta tuetaan myös pitämällä työeläkejärjestelmän rahoitus kestäväenä, eläkemaksut kohtuullisina ja eläkkeiden taso riittävänä, Siimes huomauttaa.

Edessä miljardin euron tasapainotus

Siimes on havainnut, että valtiontalouden heikon tilan vuoksi työeläkejärjestelmän säästö- ja leikkauskohteet ovat kiinnostaneet valtiovarainministeriötä enemmän kuin aikoihin.

– Osa ministeriön ideoista saatiin toimeksiantoon, jonka Orpon hallitus antoi työeläkejärjestelmän uudistamiseksi, Siimes toteaa.

Asiaa pohditaan tällä hetkellä parttien eli työmarkkinajärjestöjen edustajien työryhmässä. Orpon hallitus odottaa esityksiä, joilla julkista taloutta tasapainotetaan noin miljardilla eurolla.

Julkisessa keskustelussa ehkä eniten on saanut kannatusta eläkeyhtiöiden sijoitussääntöjen muuttaminen. Sen mukaan eläkeyhtiöt voisivat tulevaisuudessa hakea nykyistä korkeampia sijoitustuottoja aiempaa suuremmalla riskinotolla.

– Oikein toteutettuna uudistus parantaisi sijoitustuottoja ja vahvistaisi eläkeyhtiöiden riskinkantokykyä. Näin taklattaisiin eläkejärjestelmän pidemmän aikavälin kestävyysongelmaa ja katettaisiin iso siivu hallituksen asettamasta tavoitteesta, Siimes arvioi.

”Jos työeläkejärjestelmän säästöt mahdollistavat eläkemaksujen alentamisen, se tuo tilaa valtiolle tuloja lisääville veronkorotuksille.”

NIKU MÄÄTTÄNEN
HELSINGIN YLIOPISTO

”Etuisuuksia välttämätöntä karsia”

Myös Niku Määttänen kannattaa sijoitussääntöjen muuttamista. Hän menisi kuitenkin pidemmälle ja yhdistäisi riskien kasvatamisen uusiin automaattisiin vakauttajiin.

– Niillä voitaisiin rajoittaa eläkemenojen kasvua tilanteessa, jossa sijoitustulot jäävät pitkäksi aikaa mataliksi.

Muitakin toimia Määttäsen mukaan tarvitaan. Esimerkiksi työeläkejärjestelmään vuosien varrella mukaan otettuja yksittäisiä etuisuuksia tulisi käydä kriittisesti läpi. Hänen tässä voisi noudattaa suomalaisen jär-

jestelmän periaatetta, jonka mukaan eläkettä karttuu työssä ansaitusta palkasta.

– Nykyisin työeläkettä kertyy kuitenkin myös tietyiltä palkattomilta ajoilta, esimerkiksi opiskelun tai ansiosidonnaisen päivärahan aikana.

Määttäsen mukaan eläkkeen kertymisen lakkauttaminen ansiosidonnaisesta työttömyyspäivärahasta pienentäisi Työllisyysrahaston menoja, mikä näkyisi pienempänä työttömyysvakuutusmaksuna.

”Rönsyjen” karsimisessa ja ylipäätään työeläkejärjestelmän uudistuksissa tulisi Määttäsen mielestä keskittyä tuleviin eläkeisiin. Kertyneiden eläkkeiden leikkaamisessa hän olisi varovainen, sillä se voisi heikentää luottamusta eläkejärjestelmään.

Vanheneva väestö yhteinen huoli

Olli Kärkkäinen muistuttaa, että Suomen talouden kehitystä ja yhteiskuntaa muokkaavat megatrendit vaikuttavat hyvässä ja pahassa kaikkiin julkisen talouden sektoreihin.

Esimerkiksi väestön vanheneminen aiheuttaa paineita niin valtiontalouteen, kun-

Tilastollisesti osa julkista taloutta

YKSITYISALOJEN TYÖELÄKEVAKUUTTAJAT kuuluivat aiemmin kansantalouden tilinpidossa yksityisen sektorin vakuutuslaitoksiin. 1990-luvun lopulta lähtien ne on luokiteltu osaksi julkista taloutta.

Tilastoinnin muutosta perusteltiin suomalaisten työeläkejärjestelmän ominaispiirteillä, joihin kuuluvat pakollisuus, kollektiivisuus ja julkisen vallan kontrolli. Tavoitteena oli myös parantaa kansantalouden tilinpidon kansainvälistä vertailtavuutta.

Työeläkejärjestelmän ja muun julkisen talouden kytkös oli syyskuussa otsikoissa. Keskusteluun nousi silloin Euroopan komission tekemä muutos laskelmaan, joka koskee Suomen velkasuhteen pitkän aikavälin kehitystä.

Aiemman laskentatavan mukaan työeläkelaitosten ylijäämä on vähentänyt julkisen velan määrää kansantalouden tilin-

pidossa pitkällä aikavälillä. Tämä perustui ajatukseen, jonka mukaan työeläkejärjestelmään kertyneellä ylijäämällä voitaisiin tilastollisesti pienentää valtion velkaantumista.

Todellisuudessa ylijäämällä varaudutaan kuitenkin tulevien työeläkkeiden maksamiseen, eikä sillä voi vähentää julkista velkaa. Tästä syystä Suomi toivoi laskentatavan muutosta, jossa huomioidaan suomalainen erityispiirre lakisääteisen työeläkejärjestelmän laskemisesta mukaan julkiseen talouteen.

Valtiovarainministeriön mukaan laskentatavan muutos ei johda jatkossa systemaattiseen virheeseen, jossa velkasuhde-ennusteissa velan pidemmän aikavälin kehitys arvioitiin systemaattisesti alakanttiin.

Lähde: TELA, VM

”Valtion tai kuntien talouden tasapainottaminen työeläkevaroilla ei olisi mahdollista. Se on estetty jo lainsäädännöllä.”

OLLI KÄRKKÄINEN
VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Työeläkejärjestelmän rahoitusnäkymät ovat lähivuosikymmeninä vakaat, mutta syntyvyyden laskusta aiheutuu viimeistään 2050-luvulla paineita eläkkeiden rahoitukseen. Niku Määttänen ja Olli Kärkkäinen tapasivat Helsingin kauppatorin biennaalipaviljongissa.

tatalouteen kuin eläkejärjestelmän rahoitukseenkin.

– Haasteet ovat yhteiset. Siksi julkisen talouden eri sektoreiden välillä tarvitaan koordinoitua, sillä muutokset yhdellä sektorilla vaikuttavat todennäköisesti myös muualla.

Kärkkäinen huomauttaa, että työeläkejärjestelmän ja muun julkisen talouden välillä on paljon liittymäkohtia.

Tällainen on esimerkiksi osittain varhennettu vanhuuseläke (OVE). Kustannuksiltaan OVE on neutraali eläkejärjestelmän näkökulmasta, mutta valtion saamia verotuloja OVE sen sijaan vähentää. Tämä johtuu siitä, että osittain työssä ja osittain eläkkeellä oleva henkilö saa verotuksessa sekä ansiotulovähennyksen että eläketulovähennyksen.

Kärkkäinen huomauttaa lisäksi, että työeläkejärjestelmässä on osia, jotka rahoitetaan suoraan valtion budjetista. Niitä ovat muun muassa työeläkkeen kertyminen tutkintoon johtavasta opiskelusta tai alle kolmivuotiaan lapsen hoitovapaa.

– Valtio kustantaa myös yrittäjien YEL-eläkkeistä sen osuuden, johon vakuutusmaksurahastot eivät riitä. /

Kolumbia pisti rikkaat uudistuksen maksumiehiksi

Ulkomaanpalstalla esittelemme eläkeuutisia ja vertailutietoa muiden maiden eläketurvasta. Tällä kertaa paneudumme tarkemmin EU-maiden eläkemenoihin.

Muiden maiden eläkejärjestelmien kuvaukset Etk.fi:ssä

KOLUMBIA Eläkeuudistus parantaa vanhuudenturvaa

Kolumbian vasemmistolainen presidentti **Gustavo Petro** on vienyt läpi eläkeuudistuksen, joka astuu voimaan vuoden 2025 alussa. Uudistuksessa muutetaan vanhuuseläkkeen ehtoja sekä nostetaan eläkemaksua.

Aiemmin Kolumbiassa on voinut valita ottaako eläkevakuutuksen julkisesta jakojärjestelmästä vai rahastoinnilla toimivasta yksityisestä järjestelmästä. Jatkossa kaikki vakuutetaan samojen sääntöjen mukaan.

Uudistuksen tarkoituksena on parantaa eläketurvan kattavuutta sekä eläketurvan riittävyyttä. Yli 40 prosenttia yli 65-vuotiaista ei saa minkäänlaista sosiaaliturvaetuutta.

Uudessa järjestelmässä suurituloisimmat palkansaajat maksavat muita korkeampaa eläkemaksua, jolla rahoitetaan sosiaalivakuutusta.

Lähde: SSA, International Update, September 2024

ESPANJA Kannusteilla ja joustoilla pitempiä työuria

Espanjan hallitus ja työmarkkinaosapuolet kirjoittivat eläkeuudistus sopimuksen. Uudistuksen tavoitteena on varmistaa eläkejärjestelmän kestävyys, kun vuosien 1957 ja 1977 välillä syntynyt baby boom -sukupolvi on eläkkeellä.

Uudistus parantaa eläkkeen ja työnteon yhdistämisen edellytyksiä. Uudistuksessa lisätäänkin kannusteita eläkkeen lykkäämiseen sekä työnteon jatkamiseen eläkkeellä. Myös mahdollisuutta siirtyä osa-aikaeläkkeelle aikaistetaan.

Näiden lisäksi uudistuksessa mahdollistetaan raskaissa ja vaarallisissa töissä toimineille alempi eläkeikä ilman vähennyksiä eläkkeeseen.

Uudistus oli jatkoa vuosina 2022 ja 2023 tehdyille eläkeuudistuksille. EU-komissio edellytti Espanjalta eläkeuudistusta vastineeksi EU:n elpymisrahastosta saatavista tuista.

Lähde: RTVE 18.9.2024

BELGIA Riittämätön eläkeuudistus jäädyttää EU-avustuksia

Euroopan komissio on ilmaissut tyytymättömyytensä Belgian viime kevään eläkeuudistukseen. Komission mukaan uudistus ei paranna eläkejärjestelmän kestävyttä riittävästi. Tämän takia komissio on jäädyttänyt osan EU:n elpymisrahastosta haetusta lähes miljardin euron tukipaketista.

Eläkeuudistuksen toimenpiteitä ovat eläkebonuksen maksaminen eläkeiän jälkeen työuraa jatkaville, vähimmäiseläkkeen edellytysten kiristäminen sekä julkisen sektorin indeksitarkistusten rajoittaminen. Belgia on arvioinut toimenpiteiden leikkaavan eläkemenoja noin 0,2 prosenttia bkt:hen suhteutettuna vuoteen 2070 mennessä.

Belgiassa on puoli vuotta aikaa täyttää komission vaatimukset, jotta jäädytetyt varat voidaan maksaa.

Lähde: Brussels Times 24.9. & Euroopan komissio 2.7.

ROMANIA Eläkeuudistus nostaa eläkkeitä ja eläkeikä

Romanian viime vuonna säädetty eläkeuudistus on tullut täysin voimaan syyskuun alussa. Uudistuksen läpivienti on kytketty EU:n elpymisrahastosta saataviin avustuksiin.

Uudistuksessa naisten eläkeikää nostetaan asteittain 63 vuodesta 65 vuoteen, jotta se vastaisi miesten eläkeikää vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi naisille lapsien perusteella myönnettävää oikeutta varhennettun eläkkeeseen tiukennetaan.

Tiukennusten vastapainona eläkkeiden indeksitarkistuksia on parannettu ja eläkkeen määräytymistä yhtenäistetty. Yhtenäistämisen on arvioitu nostavan eläkkeitä keskimäärin noin viidenneksen kolmella miljoonalla eläkkeensaajalla.

Vaikka eläkeuudistuksen on arvioitu tuovan säästöjä pitkällä aikavälillä, Romanian hallitus on myöntänyt sen nostavan eläkemenoja 1,3–1,8 prosenttia bkt:hen suhteutettuna vuodelle 2025. Kasvaneiden menojen kattamiseksi on esitetty muiden julkisten menojen leikkauksia.

Lähde: Romania-Insider.com 13.8. & IPE 1:2024

SVEITSI Kansa hylkäsi ehdotuksen eläkeuudistukseksi

Sveitsissä on ollut useita yrityksiä uudistaa lailla pakolliseksi säädettyä ja 90 prosenttia palkansaajista kattavaa työmarkkinaeläkejärjestelmää (BVG). Viimeisin kansanäänestys eläkejärjestelmän taloudellisen kestävyys lisäämiseksi järjestettiin syyskuussa. Sveitsiläisistä selvä enemmistö (67 prosenttia) äänesti uudistusta vastaan ja vain kolmannes sen puolesta.

Uudistus olisi toteutuessaan sopeuttanut työmarkkinaeläkkeitä elinajanodotteen kasvuun pienentämällä karttuneen eläkepääoman eläkkeeksi muunnettavaa kerointa. Se olisi myös alentanut ikäsidonnaista työmarkkinaeläkemaksua 55 vuotta täyttäneiden osalta.

Vakuutettavan vuositulon alaraja olisi alentunut nykyisestä 23 300 eurosta 21 000 euroon. Alarajan muutos lisäisi maksutuloa ja parantaisi matalatuloisten ja osa-aikaisten työntekijöiden eläketurvaa.

Lähde: Der Bundesrat 22.9.

Aiheesta laajemmin Etk.fi > Eläkejärjestelmät > Muiden maiden eläkejärjestelmät

Suomessa eläkemenot yli EU:n keskitason

EU-maiden lakisääteiset eläkemenot olivat keskimäärin 11,4 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Suomessa eläkemenojen osuus suhteessa kansantuotteeseen oli 12,8 prosenttia vuonna 2022. Menojen arvioidaan olevan 14,1 prosenttia vuonna 2070.

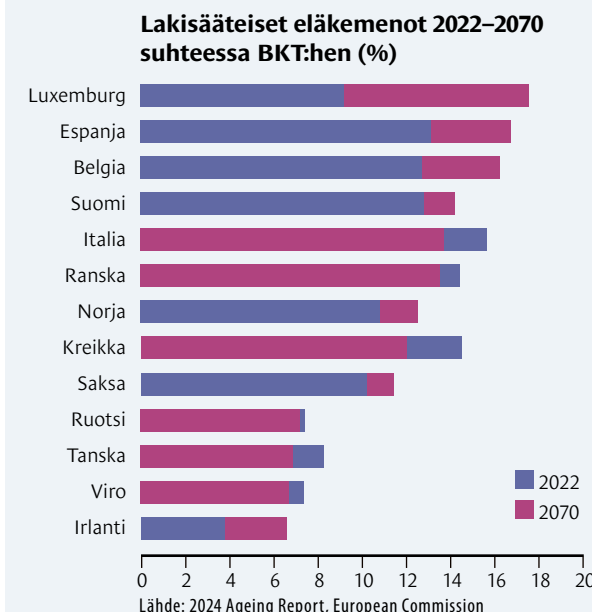
Korkeimmat eläkemenot löytyvät Italiasta, Kreikasta ja Ranskasta. Irlannissa menosuhte on puolestaan selkeästi matalin.

Irlanti erottuu joukosta. Sen väestö on Euroopan nuorimpia ja bruttokansantuote asukasta kohden Euroopan korkeimpia. Lisäksi lakisääteinen eläketurva rakentuu ansioiden suuruudesta riippumattomalle tasaeläkkeelle.

Euroopan väestö kuitenkin ikääntyy ja se näkyy suurimmassa osassa maita kasvavina eläkemenoina. Luxemburgissa eläkemenosuhte lähes kaksinkertaistuu ennustejakson loppuun mennessä.

Toisaalta 11 vertailumaassa menosuhte kääntyy laskuun. Eläkemenot alenevat eläkeuudistusten seurauksena eniten tämänhetkisissä kärkimaisissa Kreikassa (-2,5 prosenttiyksikköä) ja Italiassa (-1,9 %).

Pohjoismaissa eläkemenosuhte alenee Tanskassa ja Ruotsissa.

Eläkeikävertailut Etk.fi-palvelussa

Yrittäjätoimintaa ei tarvitse lopettaa eläkeikään

Yrittäjän on helppo jatkaa töissä eläkkeelläkin

Yrittäjän on hyvä aloittaa eläkevalmistelut ajoissa, vaikka itse eläkkeen hakeminen hoituukin yhtä sukkelasti kuin palkansaajalla.

Työeläkehakemus on hyvä jättää parisen viikkoa ennen suunniteltua eläkkeelle jäämistä, oli hakija sitten yrittäjä tai palkansaaja. Muutenkaan yrittäjän eläkkeelle siirtymiseen ei eläkkeen näkökulmasta liity sen kummempia kommervenkkejä kuin palkansaajallakaan.

Eläkettä haetaan siitä työeläkeyhtiöstä, jonne yrittäjä eläkevakuutusensa maksaa.

Yksi ero kuitenkin on. Yksityisellä sektorilla työskentelevän palkansaajan työsuhteen on oltava päättynyt ennen kuin eläkettä voidaan maksaa. YEL-vakuutetun yrittäjän ei sen sijaan tarvitse lopettaa yritystoimintaa eikä palkanmaksua itselleen, vaikka hän alkaisikin nostaa vanhuuseläkettä.

– Tätä yrittäjät usein meiltä kysyvät, kertoo palvelupäällikkö **Elina Juth** Varmasta.

Kun yrittäjä saavuttaa alimman eläkeikänsä, hän voi alkaa nauttia työeläkettä ja jatkaa halutessaan työntekoa yrittäjänä entiseen tapaan vai vaikka hieman keventäen. Mitään ansiorajoja työnteolle eläkkeen rinnalla ei ole.

Palkan ja eläkkeen verotuksessa on jonkin verran eroja, joten jos nostaa yrityksestä eläkkeen rinnalla palkkaa, verotus kannattaa yllätysten välttämiseksi selvittää etukäteen.

Eläkevakuuttaja päättää yrittäjän vanhuuseläkkeelle siirtymisen yhteydessä YEL-vakuutuksen automaattisesti.

Jos haluaa, että eläkkeellä tehdystä työstäkin kertyy eläkettä, YEL-vakuutuksen voi ottaa vapaaehtoisesti.

– Jos yrittäjä jatkaa töissä yli alimman eläkeiän ilman, että hän siirtyy eläkkeelle, YEL-vakuutus on pidettävä voimassa koko työskentelyn ajan ylimpään eläkeikään asti, Elina Juth muistuttaa.

Sama koskee tilannetta, jossa yrittäjä hyödyntää osittaista varhennettua vanhuuseläkettä (OVE) työnteon rinnalla.

Suurin ero yrittäjän ja palkansaajan eläkkeelle siirtymisessä liittyy aikaan ennen lähtökahveja. Yrittäjän kiperin päätös ei useinkaan ole oma eläkeikä vaan se, mitä hän tekee yritykselleen. Vaihtoehtoja ovat yleensä yrityksen lopettaminen, myynti, sukupolvenvaihdos tai osuuden myynti mahdollisille muille osakkaille.

Liikkeellä kannattaa olla ajoissa, sillä järjestelyt voivat viedä jopa vuosia.

Juthin mukaan moni yrittäjä ottaakin eläkevakuuttajaan yhteyttä hyvissä ajoin eläkkeelle siirtymistä pohiessaan. Kun itse maksaa eläkemaksunsa ja sen suuruuteen voi myös vaikuttaa, lopputulos luonnollisesti kiinnostaa.

Työeläkelaskureilla kannattaa kokeilla jo viimeistään viisikymppisenä, miten työtulo vaikuttaa tulevaan eläkkeeseen. ✓

Mitään ansiorajoja työnteolle eläkkeen rinnalla ei ole.

1 Selvitä yrityksesi kohtalo ennen eläkehakemusta

Pohdi hyvissä ajoin eri vaihtoehtoja, jollet ole aikeissa jatkaa yritystoimintaa eläkkeellä. Toiminimen lopettaminen sujuu ketterästi, mutta yhdenkin hengen osakeyhtiön lopettamiseen kuluu noin puoli vuotta.

Vai onko yrityksellesi tiedossa jatkaja tai haluaisitko löytää sellaisen? Jos yritykselläsi on useita omistajia, onko tarpeen tehdä tai päivittää osakassopimus? Kuinka pitkiä sitoumuksia sinulla on asiakkaidesi kanssa? Entä mahdolliset työntekijät?

2 Näin haet itsellesi yrittäjäeläkettä

Selvitä oma alin ja ylin eläkeikäsi. Ne riippuvat syntymävuodestasi.

Eläkettä haetaan siitä eläkeyhtiöstä, jossa yrittäjä on vakuutettuna. Yksi hakemus riittää. Mahdollisista palkkasuhteista tai muista eläkettä kerryttävistä etuuksista, kuten opiskelusta tai perhevapaasta ei tarvitse hakea eläkettä erikseen. Poikkeus tästä ovat työsuhteet ulkomaisen työnantajan palveluksessa ulkomailla.

Tee hakemus verkossa noin kaksi viikkoa ennen eläkkeelle siirtymistä.

3 Loivenna loikkaa tuntemattomaan

Jos yritys on ollut elämäntehtäväsi, tömähdyistä yrittäjyyden ulkopuoliseen maailmaan kannattaa ehkä pehmentää hidastamalla työtahtia hillitsty.

Voit jatkaa yritystoimintaa eläkkeen rinnalla keskittyen vaikkapa vain mukavimpiin tehtäviin ja asiakkaisiin.

Jos haluat väljyyttä elämääsi jo ennen vanhuuseläkettä, ratkaisu voi olla osittainen vanhuuseläke. Se pienentää eläkettä, mutta tulonmenetyksen voi kompensoida työskentelemällä pidempään.

Sovittelija mahdollistaa sovinnon

Elon yhteyspäällikkö Anne Tamminen toimii vapaa-ajallaan rikosten ja riitojen sovittelijana. Sovinto syntyy, kun osapuolet alkavat ymmärtää toisiaan.

Mistä sovittelussa on kyse?

– Sovittelussa rikoksen tai riidan osapuolet istutetaan samaan pöytään keskustelemaan puolueettomien sovittelijoiden läsnä ollessa.

Sovittelu ei ole oikeudenkäynti, jossa ratkaistaan, kuka on oikeassa. Sovittelijoiden tehtävä on saada osapuolet puhumaan, kertomaan oma näkökulmansa asiasta.

Kohtaamisessa käydään läpi tunteita, joita riita tai rikos on aiheuttanut. Tavoitteena on löytää yhteinen näkemys ja ymmärrys asiaan ja sopia mahdollisista korvauksista.

Miten päädyit sovittelijaksi?

– Näin lehti-ilmoituksen, jossa haettiin ihmisiä sovittelukoulutukseen. Mietin, että mähän olen tavallaan jo tehnyt tuo-

”Vilpitön anteeksipyyntö on usein ratkaiseva käänne.”

ta. Olen toiminut vaihto-oppilaiden ja perheiden tukihenkilönä YFU:lla (Youth for understanding).

Minussa heräsi pieni maailmanparantaja. Halusin myös nähdä näiden riita- ja rikosasioiden kautta yhteiskunnan toista puolta.

Kävin Sovittelutoimiston järjestämän koulutuksen. Siellä perehdyttiin oikeuslaitoksen toimintaan ja sovittelun periaatteisiin. Meillä oli erilaisia luennoitsijoita muun muassa poliisista ja sosiaalitoimesta.

Millaisiin tilanteisiin sovittelu sopii?

– Sovittelu sopii monenlaisiin rikos- ja riita-asioihin. Tapaukset, joissa on selkeä asetelma, kuka on uhri ja kuka vastuussa vahingosta, sopivat hyvin soviteltaviksi. Vakavat ja monimutkaiset rikokset eivät niinkään.

Aika paljon on tappeluita, sellaisia perinteisiä turpaanvetokeissejä ja velkariitoja. Olen tehnyt myös paljon nuorten juttuja, kiusaamistapauksia ja vahingontekoja.

Alaikäiset vahingontekijät eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa. Silti halutaan, että he joutuisivat vastuuseen teostaan. Sovittelu on hyvä tällaisiin tilanteisiin. Käymme asiaa läpi ja mietimme, mikä olisi sopiva korvaus, onko se rahaa vai voiko vahingon hyvittää työllä.

Suurin osa jutuista tulee poliisin kautta. He ehdottavat sovittelutoimistolle sopivia tapauksia. Sovittelua voi ehdottaa myös jompikumpi osapuolista.

Miten tilanteet yleensä ratkeavat?

– Sovittelu on vapaaehtoista, joten olennaista on molempien halu löytää ratkaisu. Silloin ollaan oikeilla jäljillä, kun osapuolet alkavat puhua vapaaehtoisesti ja avoimesti tunteistaan. Vilpitön anteeksipyyntö on usein ratkaiseva käänne.

Vaikeinta sovittelussa on olla puuttumatta siihen, mitä osapuolet sopivat. Minun on pysyttävä puolueettomana ja annettava osapuolten löytää itse ratkaisu asiaan. Toki ohjaan oikeaan suuntaan tarvittaessa, jos vaikka pyydetty korvaus on ihan mahdoton.

Sovittelu

- sopii monenlaisten rikos- ja riita-asioiden ratkaisuun
- on oikeudenkäyntiä nopeampaa ja kustannustehokkaampaa
- antaa osapuolille mahdollisuuden ratkaista tilanne itse
- tapahtuu kahden puolueettoman ohjaajan läsnä ollessa
- tähtää yhteiseen ymmärryksen ja sovintoon
- päättyy kirjalliseen sovittelusopimukseen, jossa osapuolet sopivat asiasta.

LÄHDE: POLIISI JA THL

Sovittelun lopuksi tehdään aina kirjallinen sopimus, jossa osapuolet sopivat, miten asia hoidetaan. Sovittelutoimistossa voidaan seurata sopimuksen toteutumista, esimerkiksi maksetaanko korvaukset ajallaan.

Yhdeksän kymmenestä sovitteluun tulevasta tapauksesta saadaan ratkaistua.

Mitä hyötyä sovittelusta on ollut työssäsi?

– Sovittelu on opettanut kuuntelemaan, ymmärtämään ja kohtaamaan erilaisia ihmisiä. Olen hyödyntänyt oppimaani myös työelämässä, esimerkiksi työyhteisökyselyiden purkamisessa ja esihenkilötyön tukemisessa.

Sovittelun periaatteet, kuten avoin keskustelu ja kaikkien osapuolten kuunteleminen, ovat tärkeitä työyhteisöjen toimivuuden ja työhyvinvoinnin kannalta.

Asioiden puheeksi ottaminen ja ymmärryksen lisääminen voivat ehkäistä jopa työkyvyttömyyttä. /

Elon yhteyspäällikkö Anne Tamminen näki lehti-ilmoituksen ja päätti ryhtyä riita- ja rikosasioiden sovittelijaksi.

Nuorten työelämään pääsy lähellä tutkijan sydäntä

Kelan tutkimusprofessori Karoliina Koskenvuo seuraa nuorten kouluttautumiskehitystä sekä työelämään pääsyä.

Mielenkiintoista on, että ammatillisessa koulutuksessa keskeyttäminen lisääntyi lukuvoonna 2021–2022 edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka pidennetty oppivelvollisuus tuli voimaan 2021.

– Osalla nuorista opiskeluvaikeuksien ja opintojen keskeytymisen taustalla on alentunut toimintakyky, jonka merkit voivat tulla ilmi jo varhain, toteaa tutkimusprofessori **Karoliina Koskenvuo** Kelasta.

Koskenvuota kiinnostaa, miten Kelalta saadut etuudet ja palvelut tukevat näiden

nuorten kouluttautumista ja työelämään pääsyä. Hän analysoi trendien kehitystä.

– Kaikkien nuorten kohdalla koulutuspolut eivät välttämättä johda työelämään kiinnittymiseen. Kouluttautumisella on kuitenkin iso merkitys nuorten elämässä, Koskenvuo toteaa.

Kansaneläkejärjestelmässä jo 16-vuotiaana voi päästä työkyvyttömyyseläkkeelle, vuotta aiemmin kuin työeläkejärjestelmässä. Alle 20-vuotiailla nuoren kuntoutusraha on kuitenkin ensisijainen etuus työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden.

– Ylipäätään vaatimukset ovat osittain kasvaneet ja työelämätaidoissa vaaditaan kognitiivista joustavuutta eri tavoin kuin ennen, tutkimusprofessori Karoliina Koskenvuo sanoo.

Suurimmalla osalla nuorlsta koulutuspolut kohti työelämää sujuvat hyvin tai ainakin kohtuullisesti. Kuitenkin muutamalla prosentilla ikäluokassa työelämään pääsyn ongelmat ovat huomattavasti syvempiä.

Ehkä kovia arvoja korostavassa pärjäämisen yhteiskunnassa unohtuu, että nuori jos kuka tarvitsee osallisuuden tunnetta ja kokemuksia työelämästä.

– Vaikka olisikin hyvät valmiudet, jokaiselta nuorta haastaa myös jatko-opintoihin siirtyminen. Ylipäätään kilpailu opiskelupaikoista on koventunut.

Jos alku koulutuspolulla muodostuu kiviakkoiseksi ja kariutuu alkuunsa, saattaa monelta nuorelta nousta tie pystyyn. Kyydistä pudonneiden tilanne näkyy myös etuustilastoissa. Tuen tarve on erityisen suuri, kun omien jalkojen tulisi kantaa hyvinkin nuorena, jolloin koulutusvalintoja tehdään.

Tilastot osoittavat, että lähes seitsemän prosenttia tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoista keskeytti opintonsa lukuvuonna 2021–2022.

Suurinta opintojen keskeytyminen on ollut ammatillista perustutkintoa suorittavilla. Heidän joukossaan useampi kuin joka kymmenes keskeytti opintonsa. /

Kela-etuutta saavat ikäryhmittäin vuonna 2023

Ikäryhmä	Saajien osuus ikäryhmästä, %	Maksetut etuudet, €
0–14	51	421
15–19	75	1 763
20–24	81	4 404
25–29	74	4 033
30–34	74	4 364
35–39	76	4 381
40–44	78	3 774
45–49	79	3 025
50–54	81	2 631
55–59	84	2 548
60–64	88	2 514
65–69	92	2 201
70–74	95	2 329
75–	98	2 909

LÄHDE KELA

English summary

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

More news in English
Follow us on X: @ETKinfo
Visit our website: etk.fi/en

Subscribe to our newsletter:
etk.fi/en/newsletter/

States' growing role

EUROPEAN PENSION SECURITY is evolving, driven by state debt and the need for new funding sources. Professor **Yves Stevens** of *the University of Leuven* notes that the traditional World Bank three-pillar model is weakening, especially in Eastern Europe, where states like Estonia are shifting focus from occupational pensions to basic pensions and voluntary savings. Stevens argues that the state's role in pension security is growing due to its ability to find alternative funding sources beyond heavily taxed work incomes.

While increased funding through investments could be a solution, Stevens warns that such reforms are challenging when states lack money. He emphasizes the importance of parametric changes and building country-specific stabilizers in pension systems.

Stevens also highlights the need for investment in education to ensure a skilled workforce, which is crucial for a sustainable pension system. He argues that addressing child poverty is essential to prevent future elderly poverty, linking a good pension system to a strong education system and support for long careers. ✓

At work or in retirement?

LIFE EXPECTANCY IN FINLAND increased between 2000 and 2020 by more than 4 years for men and about 3 years for women. The expected working life increased by more than 1.5 years for both genders, but this growth occurred before the 2008 financial crisis. In 2020, the expected working life of 25-year-olds was 28 years for men and 27 years for women. The expected retirement period was just under 19 years for men and 23 years for women.

In 2020, the expected working life in white-collar occupations was 7 years longer for men and 9 years longer for women compared to blue-collar occupations. There were no significant occupational group differences in the expected retirement period.

The differences in the length of working careers between occupational groups indicate inequality. Blue-collar workers retire earlier than those in white-collar positions, which may weaken their retirement security. Socioeconomic inequality must be considered in future pension reforms, and it is important to monitor the effects of reforms aimed at extending working careers across different population groups. ✓

Shared concerns unite

THE FINANCING of earnings-related pensions is on a stable footing, but the problems of other public finances also overshadow the pension system. The sustainability of both must be improved. The state and municipalities cannot balance their finances with pension funds, but the earnings-related pension system can support public finances by extending working careers.

In public discussions, changing the investment rules of pension companies has received most support. According to this, pension companies could seek higher investment returns in the future with greater risk-taking. The growth of pension expenses could be limited with automatic stabilizers.

The aging population puts pressure on all sectors of public finances, so coordination between sectors is necessary. ✓

Self-employed – prepare for retirement!

TRANSITIONING TO RETIREMENT is no more complicated for the self-employed than for employees from a pension perspective. Submit your pension claim a couple of weeks before your planned retirement date.

You can continue your business alongside your pension, either full-time or by focusing only on the most enjoyable tasks and clients. If you wish to cease working, you must decide what will happen to your business when you retire. Your options include closing the business, selling it, transferring it to the next generation, or selling your share in the business. These arrangements can take years, so start early.

Claim your pension from the pension company where your self-employment is insured. You don't need to apply separately for pensions from employment relationships or other pension-accumulating benefits, such as studies or parental leave; one application is enough. An exception to this rule is employment with a foreign employer abroad.

On average, the pension of a self-employed person is about 80% of an employee's pension. ✓

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut/

Vanhuuseläkeläisten toimeentulokokemukset: seurantatutkimus 2017, 2020, 2023

Tutkimuksessa seurataan vanhuuseläkeläisten toimeentulokokemusten kehitystä vuosina 2017, 2020 ja 2023. Tulokset perustuvat eläkkeensaajien toimeentulokyselyihin.

Liisa-Maria Palomäki, Ilari Ilmakunnas, Susan Kuivalainen & Anu Polvinen
Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 07/2024

Yritysten työeläkemaksut vuonna 2023

Julkaisu sisältää tietoja yritysten vuonna 2023 maksamista työntekijän eläkelain (TyEL) mukaisista vakuutusmaksuista toimialoittain. Sisältää tietoja työkyvyttömyyseläkemaksuosista, maksuluokista, yritysten ja vakuutettujen määristä sekä palkkasumman, maksutulon ja vakuutusten jakautumisesta.

Meeri Kesälä & Saara Hurmerinta
Eläketurvakeskuksen tilastoja 10/2024

Työikäisten omaishoitajien työurat, ansiotulot ja eläkekarttumat

Tutkimusaineisto kattaa vuosina 2005–2023 omaishoitajan hoitopalkkiota saaneet 18–68-vuotiaat henkilöt. Lisäksi vertailemme omaishoitajia henkilöihin, jotka eivät ole olleet sopimusomaishoitajia.

Susanna Sten-Gahmberg, Jyri Heinänen & Susan Kuivalainen
Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 08/2024

Kuntoutujien näkemyksiä työeläkekuntoutuksen hyödyistä ja kehittämiskohteista

Tutkimuksessa tarkastellaan kuntoutujien kokemuksia ja näkemyksiä työeläkekuntoutuksena järjestetyistä työkokeiluista ja niiden jälkeisistä vaiheista muutamia kuukausia työkokeilun päättymisen jälkeen.

Jyri Liukko, Jarna Pasanen & Susanna Sten-Gahmberg
Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 06/2024

Eläköttä tutkimon suorittamisesta. Rekisteripohjainen tarkastelu

Tutkimuksessa havainnollistetaan, kuinka monelle on karttunut eläköttä tutkimuksista ja mikä on tutkimuksista karttuneen eläkkeen merkitys eläketuloille. Lisäksi tutkimuksessa esitetään ennuste kustannuksista.

Ilari Ilmakunnas, Inga Kokkonen, Sampo Lappo & Susan Kuivalainen
Yhteiskuntapolitiikka 4/2024

Financial Sustainability Above All Else? Drivers and Types of Pension Reform Recommendations in EU

Artikkelissa tutkitaan EU-maille vuosina 2011–2023 annettuja eläkeuudistusuosituksia. Tulokset osoittavat, että suosituksissa keskitytään ensisijaisesti rahoituksen kestävyteen. Eläkkeiden riittävyys sekä sukupuolten tasa-arvo ovat toissijaisia.

Niko Väänänen & Jan Helmdag
JCMS: Journal of Common Market Studies 30.10.2024

Lue faktaa ja tilaa uutiskirjeemme!
www.etk.fi/uutiskirje/